

אתגרת

בשבע 1191 | כ"ט בניסן תשפ"ו, 16.04.26

ציונות מדעית

באוניברסיטת אריאל בשומרון מניחים את דגל ישראל בלי לגמגם, עוטפים את לוחמי המילואים שהחסירו לימודים ומעודדים את הבוגרים להישאר בארץ – ריאיון מיוחד עם נשיא האוניברסיטה, פרופסור אהוד גרוסמן

בנימין שינברג

צילום: נצי אילן

יום הזיכרון
ויום העצמאות
תשפ"ו

הרב ליאור אנגלמן עם הצעה למי להעניק את פרס ישראל | אביגיל מייזליק עם טוויסט למנגל המסורתי | יאיר יעקבי עם רשימת מדליקי המשואה שנמצאים בלב הקונצנזוס

המכללה

האקדמית חמד

חוסן, אמונה, חינוך

קריית חינוך שדות נגב

הנחה בדמי רישום

רק 78 ₪

לנרשמים עד ט' באייר תשפ"ו
26 באפריל 2026

חוגגים עצמאות ונרשמים לאקדמית חמד!

תואר שני M.Ed.

שנה / שנתיים
לימודי בוקר / ערב

בתוכניות:

ניהול וארגון מערכות חינוך | אפשרות לשילוב תזה
| התרבות היהודית בזיקתה אל התנ"ך והראתה
| חינוך מדעי בהתמחויות: מדעים / מתמטיקה
| חינוך מיוחד* בהתמחויות: לקויות למידה / אוטיזם
| טיפול באמצעות אומנויות - ביבליותרפיה*

תואר ראשון B.Ed.

יומיים בשבוע בקמפוס
אפשרות למסלול מקוצר

בחוגים:

מתמטיקה | מדעים | אנגלית | ספרות | מקרא
תושב"ע | הגיל הרך | חינוך בלתי פורמלי*
| חינוך מיוחד + הוראה מותאמת (מתקנת) בקריאה,
כתיבה וחשבון

מחשב נייד מתנה לנרשמים
לתואר ראשון ותעודת הוראה! בכפוף לתקנון

רכבת

רום
תוכנית מצוינות

אפשרות לשילוב
מדרשה באקדמיה

בשילוב למידה
היברידית

החזר שכר
לימוד ל-M.Ed.
בכפוף לתקנון משרד החינוך

מערך מלגות
נרחב

שנה ראשונה
חינם ל-B.Ed.
בכפוף לתקנון משרד הביטחון

לפרטים נוספים חייגו: 5280*

*הענקת התואר מותנית באישור המל"ג

טיירת צבי
שנה 8

טעים אששש להתבשר

טיירת צבי מאחלת חג עצמאות שמח!

למהדרין יש
תנובה

מוצרי טיירת צבי בכשרות:
הרב שלמה רוזנפלד,
הרבנות האזורית עמק המעיינות-מהדרין.
הרב שלמה מחפוד,
בד"ץ יורה דעה או בד"ץ קהילות.

לתשומת הלב: לילדים מתחת לגיל 5 יש לחתוך לאורך לרצועות דקות (ולא לטבעות)

מדור המדבר לדור של מנהיגים

”הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתיים מירכתי ארץ,
בם עזר ופסח הרה וילדת יחדיו, קהל גדול ישובו הנה.
(ירמיהו ל"א)

ביום העצמאות ה-78, רשת החינוך עתיד מצדיעה
לדור המחר: צעירים המשלבים מצוינות עם שליחות לאומית
ואהבת הארץ. נמשיך לבנות, לחנך ולהיות שותפים גאים
בנס הגלוי שהוא מדינת ישראל.
יום עצמאות שמח!

↑
תלמידים
ותלמידות

40,000

↑
עובדי
הוראה

4,800

↑
מוסדות חינוך
ותכניות

107

עתיד מחנכים (עוד) דור של ישראלים

רשת חינוך
בפריסה ארצית

עתיד
רשת חינוך

מצדיעים למילויים

כבר 78 שנה,
ממרחי השחר העולה
ממלאים כריכים מתוקים
ומאפים מושלמים.
חג עצמאות שמח!

מקשיבים וזוכרים

חלאת ימי תלואה

על הימים שבין יום הזיכרון לשואה ולגבורה ליום הזיכרון לחיילי צה"ל

והגדת לבנך

שרה יעקובוביץ
מנצחת שואה בשיחה
עם בנה מנדי
על ליל הסדר בשואה

קול דודי דופק... בדלת

הרב יעקב ליבי עם בנו
אליאב על נפילתו של
הנכד דוד ליבי הי"ד
במלחמה בעזה,
ועל רגעי הדפיקה
בדלת בו התבשרו
על הנפילה

לא האמנתי עד שנגעתי בארון בשעת ההלוויה -

מיכל אביטן - אחותו
של סמ"ר יאיר אביטן
הי"ד שנפל בסג'עיה במ'
לחמת 'חרבות ברזל' על
רגעי ההודעה על נפילתו
של אחיה הבכור

בין גיוס לצבא ועולם התורה

יום הזיכרון לשואה
ולגבורה, יום של חשבון
נפש אצל הרב ד"ר
חיים שיין בן לניצולי
שואה עם סיפור חיים
של קצין בצה"ל, רב
ומשפטן.

"עוד תטעי כרמים בהרי שומרון"

יוסי דגן ראש המועצה
האזורית שומרון בשיחה
מרגשת על חזרה לצפון
השומרון ואל הבית
הפרטי ביישוב שאנור.

אנחנו הדור, עכשיו תורנו

מיכל ונחשון בן יצחק,
הוריו של איתן הי"ד
שנפל בעזה, על בן בכור
מיוחד. אמו הרגישה כל
חייו שאיתן הוא מתנה
זמנית בעולמה. איתן
הותיר אחריו כתבי יד
על יסודות האדם בעולמו

הבירה בע"מ

חבל בנימין

ציונות מעל ומעבר

יום
עצמאות
שמח!

Triple

90%
באכלוס

10%
בחתימה

תנאי התשלום
מעל ומעבר

הנוף
מעל ומעבר

המפרט
מעל ומעבר

התכנון
מעל ומעבר

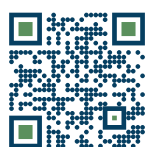

היישוב
מעל ומעבר

הקהילה
מעל ומעבר

073-777-2333

סרקו את הקוד
או התקשרו

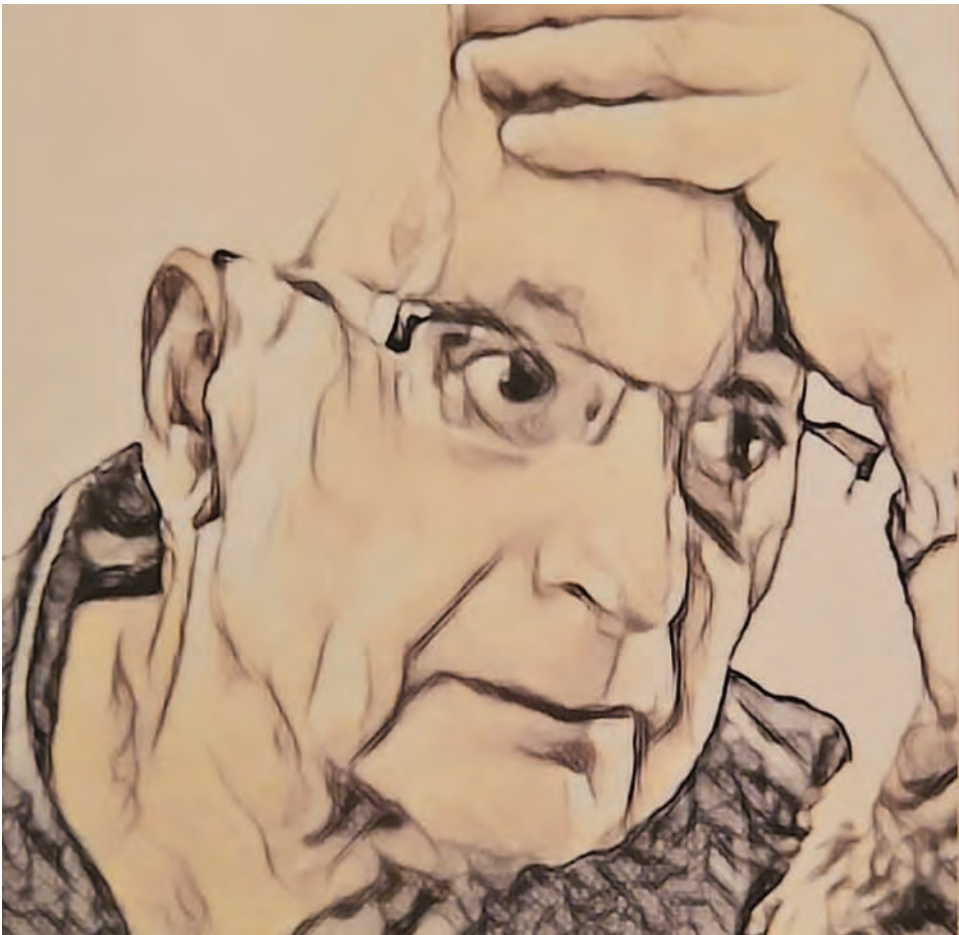

בונים מכל הלב

לבחור בחינוך, בקהילה ובעתיד המשפחה שלך
בלב הארץ. זו ציונות שהיא מעל ומעבר.

דירות 4-6 חדרים, **1,680,000 ₪** (החל מ-)
דירות גן ופנטהאוזים

הקול שמאחורי הקו

זיכרון המוקדם שלי מאבא, שלום צוריאל, כרוך בקולו המהדהד בבית בשעות הערב. אלו היו השנים שבהן כתבות לא נשלחו בלחיצת כפתור, אלא הוקראו מילה במילה בטלפון לפקידה במערכת "הצופה". אבא היה הוגה, כותב, ומוודא שכל פסיק ונקודה עוברים את הקו. ביום חמישי האחרון, בגיל 88, הקו נותק, אך המילים שהשאיר אחריו נשמעות היום צלולות מתמיד.

כשעברתי על ערימות המאמרים שכתב לאורך עשורים, נדהמתי לגלות שגם במרחק השנים התכנים נשארו רלוונטיים. הוא ליווה את המגזר הדתי-לאומי בכל צמתיו, לא כמבקר חיצוני, אלא כבן משפחה כואב ואוהב. כבוגר תנועת בני עקיבא, קומונר ושליח של התנועה באיטליה. כסמנכ"ל בהיכל שלמה וכעיתונאי בעיתון "הצופה". כולם מוסדות מרכזיים של הציונות הדתית.

באחד ממאמריו הישנים הוא כתב על ימי ראשית ההתיישבות, כשהיה שם לצד המנהיגים והחלוצים, אך באותה נשימה לא שכח להפנות את המבט אל החצר האחורית. הוא סיקר את דוחות העוני בחדרה אמיתית. עבורו, ציונות דתית שלא רואה את עניי עירה, שאינה כאבת את הפערים החברתיים, היא ציונות חסרה. "החוסן שלנו אינו נמדד רק בגובה המגדלים או ברוחב הנחלה, אלא ביכולתנו לראות את החלש שבתוכנו".

ישנו מרחק של עשרים שנה בין הטקסטים שאבי כתב לבין הקריירה המקצועית שלי, כמומחית בתחום התעסוקה וכמנכ"לית במגזר החברתי. ובכל זאת, כשאני קוראת את דבריו מנקודת מבטי אני מגלה עד כמה התובנות שלו נותרו רלוונטיות. "אבטלה אינה רק מושג כלכלי לגבי אדם שאינו מביא משכורת הביתה, אבטלה אינה רק מושג חברתי שבה המובטל הופך להיות לנטל על החברה,

אבטלה היא גם מצב פסיכולוגי שבו חש המובטל כלפי עצמו, זו התחושה הקשה מכולן".

כשאני קוראת היום את מה שכתב לפני עשרים שנה, אני מצטמררת. "החורבן מתחיל בבית", הזהיר באחד מטוריו ב"הצופה", בשיאו של ויכוח פוליטי סוער. "הויכוח האידיאולוגי לגיטימי, אך עלינו להזהר מהקצנה שתהפוך אותנו זרים זה לזה". המילים הללו, שנכתבו בדם ליבו של עיתונאי שחרד לאחדות העם, נשמעות היום כמו קריאת השכמה לימינו אנו. הוא דגל תמיד בריבוי קולות וביכולת להכיל דעות שונות, אך קו אדום אחד עבר בכתיבתו - הוא לא היה מוכן להשלים עם שיח של שיסוע ופילוג, מגזרי או לאומי. "כוחן של מילים להרע - הרבה התבטאויות בלתי הולמות אנחנו שומעים בתקופה האחרונה, דווקא מפי מנהיגי ציבור. הדברים הללו יוצרים אווירה אלימה שאיש אינו יודע לאיזו מציאות מסוכנת היא עלולה להוביל אותנו" כתב באחד ממאמריו בעיתון.

אבא לא פחד להיות במיעוט. במאמריו, הוא הציב מראה מול ראשי המגזר, מזכיר להם שתפקידו הוא להוסיף אור ולא להעמיק את השסע. הוא ליווה את תקופת ההתנתקות בכאב עצום, אך גם אז עמד כחומה בצורה נגד סרבנות, מתוך הבנה שהצבא הוא קודש הקודשים של הישראליות. הוא יצא בחריפות נגד תופעות של השתמשות וראה בממלכתיות ובשירות צה"ל לא רק חובה אזרחית, אלא ערך דתי עליון.

עבורי, אבא היה האיש שבין המילים. זה שראה בניהול "היכל שלמה" שליחות רוחנית, ובכתיבה העיתונאית שליחות לאומית. הוא סיים את דרכו כפי שחי - בצניעות, ביושרה ובעניינים פקוחות למציאות. יהי זכרו ברוך.

הכותבת, בתו נירה צימלס

עבורו, ציונות דתית שלא רואה את עניי עירה, שאינה כואבת את הפערים החברתיים, היא ציונות חסרה. "החוסן שלנו אינו נמדד רק בגובה המגדלים או ברוחב הנחלה, אלא ביכולתנו לראות את החלש שבתוכנו".

חדש בתלפיות

לימודי תרפיה
באומנות

מבצע עצמאי

78% הנחה
בדמי ההרשמה

עד לתאריך י"ג באייר התשפ"ו 30.4.26

תואר שני (M.A.A.D.)

טיפול באמצעות אומנות חזותית

תוכנית חדשה במכללת תלפיות בחולון

המחברת בין אומנות חזותית, עומק רגשי ועבודה טיפולית מתקדמת,
ומכשירה להובלת תהליכי שינוי משמעותיים באמצעות עבודה חזותית רגישה ונוכחת

מה מייחד את התוכנית?

מרחב אישי וקבוצתי
לצמיחה אקדמית ומקצועית

שילוב בין עולם הטיפול,
החינוך והקהילה

התנסות קלינית מלווה
בהדרכה מקצועית

לימודי עומק באומנות
חזותית ככלי טיפולי

*הענקת התואר מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה

הרב ליאור אנגלמן
liorangelman@gmail.com

הפעם עצמאות

ידי חובה

כל שלא אמר שלוש מילים אלו ביום השואה לא יצא ידי חובתו, ואלו הן:
לעולם לא עוד.
השנה אין צורך לומר דבר.

סבתא

אם הייתי יכול ללחוש על אווזה של סבתא, אז בצעדת המוות כשהייתה עוד נערה,
שבעוד שנים ספורות תהיה ליהודים מדינה -
בוודאי היה לה עוד קצת כוח ללכת בשלג הנורא.
אם הייתי אומר לה שבמדינה הזאת יתווכחו היהודים מהבוקר ועד אחרית הימים,
שיהיו כאלה שימאסו בה, יאיימו לעזוב, אפילו לברלין -
בוודאי הייתה מתה מצער או בושה.

התקדמנו

פעם התווכחו אם לתת משואה למתאבדי מצדה היום מתווכחים אם לתת משואה למשטחי עזה.
בין שני הוויכוחים אני מעדיף את השני.
איך שלא תהפכו את זה, התקדמנו לא רע.

ערב רב

יש אנשים כאלה שתמיד יראו חושך שהערב שלהם רב, רב על האור.
בבית הספר למדתי לכוון עליהם, לאחרונה למדתי לרחם.
אלה ייסורי איוב -
ללכת במדבר הגדול והנורא, לשנוא את המן,
לא לראות עמוד אש וענן.
לאבד אמון,
ללכת סחור סחור בין חולות הייאוש.
לא משנה כמה ניסים יראו בעיניים -
לעולם הערב רב והחושך גובר.
כל העם ישלם את המחיר אבל הם משלמים יותר מכולם שעה שעה, יום רודף יום -
ריבית נשכנית.
אולי בגלל זה מדליקים משואה כדי שלרגע אחד ינצח האור את החושך, שלשעה אחת יגבר האור ויאיר גם לערב רב.

ביטול

לפני שנתיים התבטלו החגיגות כי טבחנו בנו וקשה לחגוג.
לפני שנה התבטלו החגיגות כי הציתו אש ביערות.
השנה יתבטלו החגיגות מפני שסוגרים להם את מצרי הורמוז -
השנה ביטולה הוא קיומה.

עצמאות

שבעים ושמונה שנים חוגגים כאן, והעצמאות כמו גלי הים -
יודעת גאות ושפל.

איור: שאל גרד

עכשיו גאות

עכשיו יותר עצמאות.

מי יודע לאן זה הולך -

ואולך אתכם קוממיות.

מנגל

בהפטרת יום העצמאות -

וגר זאב עם כבש,

נמר עם גדי ירבץ.

משיח בא ומריח

ריחות של צמחונות ושלוש.
בפארקים -
פרגית עם סטייק,
שישליק בפיתה
ורוח תימרות עשן,
ללמדך שחוגגים עצמאות
גם כשמשיח עוד לא הופיע,
בוודאי עושה את דרכו לכאן.

פרס ישראל

מזמן לא היו רבים ראויים כל כך -
אולי נחלק הפעם את הפרס
לעם שלם?

גבורות

בת שבעים ושמונה
מנצחת בשבע חזיתות,
רק לדמיין איך נהיה
כשנגיע לגבורות.

הלוואי

הלוואי עלינו טקס
כמו שחולמים בשמאל,
עם משואות למציאים,
כוראוגרפים למחול.
עם פעילים חברתיים
ושגרירי שלום,
בלי די-ניין ומשטחים
רק מגשימי חלום.
הלוואי עלינו עצמאות
כמו שחולמים בשמאל,
רק סופרים ומשוררים
ואומני מכחול.
מהנדסים, אדריכלים
ויוצרים בחול.
בלי מפצצים וחבלנים
ומורידי שאול,
עם הוגים וחכמים
בקודש ובחול.
בלי אווזים בחרב
רק מושכים בעט.
הלוואי עלינו,
כבר הגיעה העת -
ובשביל זה צריך סוף סוף
לנצח באמת.

חמורים של משיח

בחלומי משיח מקבל פרס ישראל
נואם את נאומו בטקס -
עונה לכל שואל.
אני, משיח בן דוד ובן שכינה,
מתכבד בזאת להשיא משואה
לכל מי שחשק שיניים,
לא נשבר בדרך,
לתרבויות זרות לא כרע ברך.
לכל מי שלא ידע,
אפילו לא השגיח
איך יום שעה הביא את המשיח. ●

חג עצמאות שמח

הצטרפו ותוכלו לקבל חשבון ללא עמלות עו"ש
וגם הלוואה עד 120,000 ₪ בריבית פריים + 1%
עד 18 שנה וללא דמי טיפול

בנק יהב
הכי משתלם. הכי בשבילך.

לפתוח חשבון

*2617

עמלות עו"ש: עמלת ערוץ ישיר ועמלת פקיד כמפורט בתעריפון הבנק. ריבית מתואמת שנתית 6.69%. ריבית הפריים=5.50% נכון ל-15.4.26. כפוף לתנאי הבנק. למצטרפים חדשים מעבירי משכורת/קצבה בסך מצטבר של 5,000 ₪ ומעלה. אפשרות לדחיית תשלום קרן ההלוואה בשנה הראשונה. כל האמור בפרסום זה נכון למועד הפרסום והבנק רשאי להפסיק או לשנות את התנאים בכל עת. מתן האשראי, שיעור הריבית, קביעת הביטחונות ותנאי האשראי נתונים לשיקול דעתו הבלעדי של הבנק וכפופים למתן הסכמה לקבלת דו"ח אשראי, לביצוע חיויי אשראי ולהוראות הדין. ההטבות אינן תקפות לחשבונות עסקיים. אי עמידה בפירעון ההלוואה עלול לגרור חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל.

יאיר יעקבי
jacobi.y@gmail.com

ישראלים מדליקים

הישראלי שמצליח לפתוח שקית אורז

אני לא יודע מי הינדס את השקיות של האורז, אבל אני די בטוח שהוא גם אחראי על השקיות של הקורנפלקס. בגדול, אלה שקיות קונפטי. אתה פותח והן מתפוצצות עליך בגשם של אורז משל התחתנת בזה הרגע ואתה יוצא בריצה עם אהובתך מרגרט מהכנסייה לקול תרועות חבריך. השקיות הללו מיוצרות בזדון לשימוש חד-פעמי, ובהצלחה לכל מי שחושב לאפסן אותן לשימוש חוזר. קשירות, גומיות, לא יעזור כלום. האריזה הונדסה כדי לדלוף, נולדה כדי לאמלל. אבל חייב להיות משהו שפיצח את השיטה - ולמישהו הזה מגיע להדליק משואה, או לקבל את פרס ישראל. המוקדם שבהם.

הישראלי שיודע את כל המילים לשיר "הרוח נושבת קרירה"

חייב להיות משהו כזה, נכון? "הרוח נושבת קרירה, נוסף עוד קיסם למדורה..." ואז מה? משהו הרי צריך לקרות, אי אפשר לעצור שם. הוספנו קיסם, סבבה, שכווייח והכול, אבל מה הלאה? ממרום גילי אני יודע שבאיזשהו שלב יש אש שמלבלבת ומתישהו מיישהו מוציא פינג'אן, אבל מה בדיוק קורה שם אין לי מושג. ויש ישראלי שיודע. הוא גם יודע מה המילים שבאות אחרי "כמו עמוד ענן כך תלך לפני העדר", והוא גם מצליח לשיר את כל "שמח חתני" ולא להסתפק בשתי השורות הראשונות ואז הרבה מחיאות כפיים. בנאדם רציני.

הישראלי שלא קיים ברשת

יש אחד או שניים כאלה, יצורי פלא. אין להם לא פרופיל בפייסבוק ולא יוזר בטוויטר. הם לא מעדכנים בסטוריוז על לידת בנם השלישי, ולא מתרגשים לשתף את העוקבים שלהם בחשיבות של שילוב מגזיונים בשתיים מתוך שלוש ארוחות ביום. סתם אנשים, כמו פעם. קמים, הולכים לעבודה, חוזרים, אוכלים, ישנים. בלי להזדקק לבמה, ובעיקר בלי להשפיע. הרי רוב אוכלוסיית העולם כיום משפיענית. מי מאיתנו לא מהווה השראה, אני שואל אתכם. מי מאיתנו לא אורח פוטנציאלי בפודקאסט על השקעות? כולנו רק מחכים לרגע שמיישהו ישאל אותנו על חוויות חיינו הבינוניות ומה אפשר ללמוד מהן. ואם לא שואלים אז אנחנו נעדין ביוזמתנו. מי הקליינטיים של כל ההשפעות האלה? שאלה מצוינות. כולם משפיענים, אף אחד לא מושפע. אבל אלה כבר זוטות, העיקר שיש לנו פלטפורמה. ובתוך כל מחול האגואיזם המביך הזה יש אנשים שלא משחקים את המשחק. הם חיים כמו פעם. קוראים ספר בערב, מציירים לעצמם, כותבים למגירה. משוגעים על מלא. ומגיע להם להדליק משואה. לא שהם יבואו, הרי יש להם חיים. אמיניים. ●

אני לא נמנה על הצופים האדוקים של טקס הדלקת המשואות, די לי לקרוא בטוויטר שהיה מרגש וכבר אני מתרגש. זה מספיק לי, אני אדם פשוט. מתרגש בגרמא. אבל הפולמוס השנתי סביב זהותם של מדליקי המשואות לא פוסח עליי. נדמה שבמדינה הזאת הולך וגדל המחסור באנשים שאפשר להסכים עליהם שהם ראויים. כל אדם שני שנוי במחלוקת. זה לא מקובל משמאל, זו לא מקובלת מימין, ובתווך עומדים יהודים פשוטים ומחכים לראות מי יוכל להדליק משואה בלי להדליק את הצד השני. כאן, כרגיל, אני נכנס לתמונה. ולא, אני לא מתכוון להציע את עצמי. גם אני לצערי שנוי במחלוקת מאז הפעם היא שהודעתי שאני על ברכת הלבנה של אחרי כיפור מדלג. גדול עליי. יש גבול כמה אפשר למתוח יהודי שגם ככה לא בדיוק בנוי לתלפיות. אבל אני סוטה מהנושא.

בקיצור, אני נחלץ לעזרה. להלן רשימה של ישראלים שלדעתי ראויים להדליק משואה ואני מוכן להמר שיש סביבם קונצנזוס רחב ואפס פולמוסים:

הישראלי בשווארמייה שקורא לך "בעל הבית"

הוא יודע שאתה לא בעל הבית, המוכר בשווארמייה, אבל בכל זאת הוא ישאל אותך "מה לשים לך בעל הבית?". ואיזה כיף זה כשקוראים לך "בעל הבית". תענוג. לרגע אתה אפילו מרגיש בעל הבית. טחינה! אתה אומר בביטחון. חצילים! תראו לי עוד מקום בעולם שבו המוכר ככה באגביות נהדרת עושה אותך אפטרופוס על כל רכוש. אין את זה. וזה כיף, בחיי שזה כיף. גם "אבאל'ה" זה כיף גדול. "תרצה שתייה עם זה אבאל'ה?" הוא יודע שאני לא אבא שלו. אבל לרגע קטן אני האבא והוא הילד. ואני מחליט. מירינדה! מי שותה מירינדה? אני! כי אני בעל הבית וגם אבאל'ה. ואני יוצא מהשווארמייה הזאת על גג העולם.

הישראלי שאין לו תשובות לכל הבעיות של המדינה

זה אחד הישראלים הנדירים. הוא לא יודע מה לעשות בעזה, והוא לא יודע מה עושים עם גיוס חרדים או מערכת החינוך. הוא מבין שיש בעיות, הוא לא מטומטם. אבל איכשהו, אין לו את כל התשובות. מוזר, אני יודע. כאמור, הוא נדיר הישראלי הזה. ישראלי שמבין מורכבות, שיכול להקשיב ואז, לא תאמינו, לשתוק. או להגיד "לא יודע". ישראלי לא נחרץ. זה כאילו הוא לא גדל פה אבל בחיי שהוא מכאן, עשה צבא והכול, ובכל זאת - אפס תשובות. גדול עליי.

"הרוח נושבת קרירה, נוסף עוד קיסם למדורה..." ואז מה? משהו הרי צריך לקרות, אי אפשר לעצור שם. הוספנו קיסם, סבבה, שכווייח והכול, אבל מה הלאה? ממרום גילי אני יודע שבאיזשהו שלב יש אש שמלבלבת ומתישהו מיישהו מוציא פינג'אן, אבל מה בדיוק קורה שם אין לי מושג. ויש ישראלי שיודע.

הבנתי שהיה בלגן שלם סביב פרסום טור של נאור נרקיס בעלון 'הדור', אבל למזלנו אסור בכלל לקרוא עלונו שבת בזמן התפילה כך שכל הפולמוס למעשה לא מתחיל בכלל

סיפור מבהיל ששמעתי מהמתקפה האחרונה באיראן: בחור צעיר באחת מערי המרכז שמע יום אחד התרעה ואמר לאמא שלו "התרעה, התרעה" אבל היא שמעה אותו אומר "את רעה, את רעה" ומיד נתנה לו שתי סטירות וגירשה אותו מהבית. הסתובב הנער ברחובות והצטרף לא עליו לכונופיה של פוחזים והמשיך להתקלקל עד שלבסוף התגלגל למאסר, ובעודו מרצה את עונשו התריס מול אחת הסוהרות וצעק לה "את רעה, את רעה" אבל הסוהרת שמעה "התרעה" ומיד כינסה את כל האסירים למקלט בית הסוהר ומשמיים סובבו שבדיוק אז הייתה מתקפה וניצלו כל האסירים בזכות אותו הנער והוא חזר בתשובה שלמה והיום מלמד תורה בבני ברק שכווייח קדיש

הרפתקאות בנימין
ל-חוגגים עצמאות

78

קום והתהלך בארץ בנימין

דווקא ביום העצמאות הקרוב לא עוצרים!
יוצאים ומטיילים
בעשרות נקודות ברחבי המועצה:
בחוות, בנקודות תצפית מרהיבות,
במעיינות, באתרי התיירות
וביישובים החדשים.

אל איפה אתם חוללים עצמאות?

פרטים נוספים באתר המועצה

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

אנו מחריבים בזאת

ביקום מקביל בן גוריון לא הכריז על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, לא הייתה מלחמת עצמאות ויהודי העולם לא עלו בהמוניהם לארץ. איך זה היה נראה?

התנגדו, וכשבן גוריון הבין שהקול שלו יכריע הוא דפק על השולחן ואמר: 'חברים, לא חשוב מה יעשו הגויים, חשוב מה יגידו היהודים' - והצביע נגד.

"ככה הוא אמר?"

"אל תתפוס אותי על המילה. אבל עובדה שבסוף הוא לא הקים את המדינה וכולם בירכו אותו".

"אז למה רקדתם ברחובות בכ"ט בנובמבר?"

"היה קר, היינו חייבים להתחמם איכשהו".

"למה האמריקאים לא רצו שנקים מדינה?"

"האמריקאים יודעים להפיק לקחים. מה יצא להם מהכרזת העצמאות שלהם? מלחמת אזרחים, הסתבכויות אינסופיות באסיה וקניה וסט. במקום לגדל בנחת תירס הם מתמרנים בין הבעיות של העולם, מי בכלל צריך את זה? ואל תשכח שבניגוד לאמריקה, פה היו בקושי 600 אלף יהודים מול עשרות מיליוני ערבים שהודיעו שהם יפלוש לפה רגע אחרי שנעזו להקים את המדינה שלנו. אבל אנחנו עשינו תרגיל מבריק, הפתענו אותם ולא הקמנו מדינה".

"ולכן הם לא פלשו".

"בטח פלשו, הם לא פראיירים".

"אז מה הרווחנו?"

"שלא נתקענו עם מדינה משלנו. ולא פחות חשוב - מנענו שפיכות דמים נוראית".

"אבל אמרת שהיו בארץ 600 אלף יהודים, היום יש פחות ממאה אלף".

"אתה רואה, בזכות התבונה המדינית איבדנו רק חצי מיליון. ואגב, לא כולם נטבחו, חלק הצליחו לברוח".

"מה קרה אחרי שהערבים פלשו?"

"מה שהיה אמור לקרות. סוריה, מצרים וירדן - הייתה פעם מדינה כזאת, לפני שנאצר חיסל אותה - חילקו ביניהם את הארץ, אסרו על עליית יהודים אבל הרשו למי שכבר נמצא פה להישאר במעמד של ד'מים, נתינים לא מוסלמים שמשלמים דמי חסות ובתמורה הם פטורים מניהול המדינה כי ממילא אסור להם לעבוד בשירות הציבורי, בצבא או באקדמיה. מצד שני רוב הזמן לא פוגעים בהם, רק מדי פעם. גם ככה כמעט לא נשארו יהודים בעולם אחרי הקומוניזם במזרח וההתבוללות במערב".

"יוסף אומר שאילו היינו מקימים מדינה היינו יכולים לנצח במלחמה ולבנות לעם היהודי מקום בטוח".

"אז הוא אומר, אז מה. תכף הוא יגיד גם שמיליוני יהודים היו באים לפה, בונים כלכלה מתקדמת עם טכנולוגיה עילית, מקיימים קשרים דיפלומטיים עם מדינות העולם ונשארים פה מרצונם החופשי גם אם היו מאפשרים להם לברוח. אולי היוסוף הזה שלך גם יגיד שהיינו יכולים להקים צבא יהודי שלא רק היה מגן לבדו על המדינה היהודית המדומיינת, אלא גם נלחם כתף אל כתף עם הצבא של המעצמה הכי חזקה בעולם ועוד מקבל ממנה שבחים, מה?"

"טוב, זה כבר באמת מוגזם אפילו בתור הזיה".

"ברור, כי יהודים לא נועדו להחזיק אדמה משלהם ובטח שלא להילחם עליה. יהודים הולכים מכות על מקום בבית הכנסת, אז איך יהודי מפולין ויהודי ממרוקו היו מצליחים להחזיק מדינה בידך? הרי היינו אוכלים זה את זה בלי מלח. מאיפה החוצפה בכלל לחשוב על דבר כזה?"

"יוסף..."

"תגיד ליסוף בעל החלומות שיירגע וישמור על הפה שלו. יהודי צריך להרכין את הראש בפני הגויים ולאפות מצות בסתר, לא לספר לעצמו שהוא ממשיך דרכם של יהושע בן נון ודוד המלך. תאמין לי, מזל שבן גוריון לא הקים מדינה. רק חבל שהבריטים לא לקחו אותנו איתם, היינו יכולים לחיות בלונדון המתאסלמת ולאכול זה את זה כמו שאנחנו כל כך אוהבים".

"גם כאן אנחנו חיים במדינה מוסלמית ואוכלים זה את זה".

"נכון, אבל בלונדון היינו עושים את זה עם סכין ומזלג".

מזל שבן גוריון לא הקים מדינה, רק חבל שהבריטים לא לקחו אותנו איתם. אילוסטרציה

"יומיים לפני שהבריטים עזבו את הארץ, מינהלת העם התכנסה כדי להחליט אם להקשיב לדרישה האמריקאית לא להקים בינתיים מדינה, או להביא אסון על העם היהודי לדורותיו. כשבן גוריון הבין שהקול שלו יכריע הוא דפק על השולחן ואמר: 'חברים, לא חשוב מה יעשו הגויים, חשוב מה יגידו היהודים' - והצביע נגד"

"סבא".
"כן, נכדי היקר".

"זה נכון שבשנת 1948 היית ילד?"

"כן, זה היה די מזמן, אבל אני זוכר את זה כאילו זה היה רק לפני 78 שנה".

"אבל 1948 באמת הייתה לפני 78 שנה".

"כן, זאת מין, איך לומר, בדיחת סבא שכזאת".

"אהה... תגיד סבא, זה נכון שבאותה שנה רצו להקים מדינה יהודית בארץ ישראל אבל בסוף החליטו שלא?"

"ששש!! אסור להגיד את המילים האלה!"

"אילו מילים?"

"מה שאמרת".

"מדינה יהודית בארץ ישראל?"

"שששש, מיישהו עוד עלול לשמוע אותך. מי אמר לך את המילים הגסות האלה?"

"יוסף מהכיתה שלי".

"לא יוסף, יוסף. אתה יודע שהערבים לא מרשים לנו להשתמש בשמות עבריים. תתרחק מהיוסוף הזה, אנשים כמוהו בסוף מוצאים את עצמם בכלא".

"אבל זה נכון?"

"מה?"

"שבן גוריון רצה להקים מדינה וברגע האחרון התחרט?"

"בוא נתרחק מהחלון, שאף אחד לא ישמע".

"יוסף אומר שב-1947 החליטו שמוותר ליהודים להקים מדינה".

"עוד פעם היוסוף הזה? אני אספר לך, אבל אתה לא מדבר על זה עם אף אחד, ברור?"

"גם לא עם יוסף?"

"בעיקר לא איתו. עכשיו תקשיב. הייתי בן חמש כשהבריטים הודיעו שהם עוזבים את הארץ, ועצרת האו"ם התכנסה להחליט מה לעשות עם השטח שהם הפקירו".

"הפקירו?"

"ברור שהפקירו, מי לא רוצה לחיות תחת הכתר הבריטי?"

"אוצרות הברית, הודו, אפריקה... כל המדינות שנלחמו לקבל עצמאות מהבריטים".

"בסדר, גם אצלנו נלחמו ועד היום מתחרטים על זה. אבל בכ"ט בנובמבר '47 כולם נצמדו לרדיו כדי לשמוע את ההצבעה באומות המאוחדות, עד היום אני זוכר את הריקודים הספונטניים שפרצו ברחובות באותו לילה, אחרי שהתקבלה ההחלטה להקים פה שתי מדינות".

"למה שתיים?"

"בדיוק, גם אחת זה יותר מדי. אבל פעם חשבו שמדינות זה דבר טוב, עוד לא הבינו איזה כאב ראש זה. בטח שמעת שההונגרים בחרו השבוע ראש ממשלה חדש כדי שיעביר את הונגריה לניהול שוטף של האיחוד האירופי, כמו שאנחנו חיים בשלווה תחת האיחוד הערבי הגדול של המזרח התיכון".

"יוסף אומר שהשלטון הערבי בארץ מקפח את הזכויות שלנו".

"אז מה עדיף, שמדינה יהודית תקפח אותנו?"

"אבל רגע, סבא, אם האו"ם החליט על מדינה יהודית, למה לא הקמנו אותה?"

"כי בן גוריון היה יהודי חכם. אומנם בהתחלה הוא התנהג כמו קיצוני חמום מוח, דיבר על מדינה יהודית שתהיה אור לגויים על פי מוסר הנביאים וכל מיני הבלים כאלה. אבל ברגע האמת הוא הבין את גודל הרגע, שמע את משק כנפי ההיסטוריה והחליט לעשות את מה שהיהודים תמיד הצטיינו בו".

"מה?"

"להסיר מעליו אחריות. אתה מבין, יומיים לפני שהבריטים עזבו את הארץ, מינהלת העם התכנסה כדי להחליט אם להקשיב להיגיון ולדרישה האמריקאית לא להקים בינתיים מדינה, או להביא אסון על העם היהודי לדורותיו. חמישה חברים היו בעד הכרזה על הקמת מדינה, ארבעה

אני
מכריזה
בזאת
על הקופה
המהירה
בישראל

יכולנו לכתוב מגילות
על השירות המהיר שלנו
אבל הזמן שלכם יקר לנו...
חג עצמאות שמח!

קבוצת בזן

בתי זקוק לנפט בע"מ

בכל זמן ובכל תנאי, בחירום ובשגרה,
ביום העצמאות ה-78 של ישראל,
ניצבים עובדות ועובדי בזן בחזית העשייה,
במסירות, במקצועיות ובתחושת שליחות
כדי להבטיח את העצמאות האנרגטית
של המדינה.

**זו המחויבות שלנו למשימה.
מחויבות למחר, להנעת המשק,
ולשמירה על החוסן הישראלי.**

האנרגיה של המדינה
השליחות שלנו

אוניברסיטה לאהבת הארץ

הוא מוביל מוסד אקדמי שזכה להתנגדויות רבות בתחילת הדרך, ועד היום לא מחובק על ידי המיינסטרים האקדמי השמאלני, אבל זה לא מפריע לו להציב דגל ישראל בכל כיתה ולעודד את הסטודנטים להישאר לעבוד בארץ ♦ נשיא אוניברסיטת אריאל, פרופסור אהוד גרוסמן, מדבר על הגיבוי חסר התקדים שהוא מעניק לסטודנטים לוחמי המילואים ולנשותיהם, ומסביר מה מלמדים את הסטודנטים לרפואה בעידן הבינה המלאכותית

בנימין שינברג // צילום: ניצי אילן

לא מיהרה לצרף לשורותיה את המוסד הציוני. במשך שנים רבות לא צורפה האוניברסיטה לוועד ראשי האוניברסיטאות, ועד שנת 2020 הצליח הוועד למנוע מינוי נציג של אוניברסיטת אריאל לוועדה לתכנון ולתקצוב. רק בשנת 2022 הואיל סוף סוף הוועד לקבל את האוניברסיטה לשורותיו. גם כיום, אומר הנשיא גרוסמן, האוניברסיטה עדיין לא זוכה לחיבוק גורף. "לא כולם בארץ מפרגנים לנו, בלשון המעטה. זה לא מסוג הדברים שאפשר להצביע עליהם בצורה ברורה, אבל יש הרבה אנשים שמתנכלים לנו".

לצד היריבות מבית, מתמודדת האוניברסיטה עם קשיים רבים מול מוסדות מקבילים וקרנות שונות באירופה. "אנחנו אוניברסיטה מוחרמת באירופה", הוא אומר, "אנחנו לא יכולים להגיש בקשות למענקי מחקר תחרותיים". העובדה הזאת פוגעת ביכולת לגייס חוקרים וחברי סגל. "חוקר רוצה להיות מסוגל להגיש בקשה למענק מחקר אירופאי, יש בוזה גם יוקרה וגם סכום כסף משמעותי. ברגע שהוא מנוע מלהגיש בקשה, הוא יעשה את החשבון האם הוא רוצה לבוא לכאן. אבל עם כל זאת, אנחנו מתקדמים", הוא אופטימי.

"בלי פוליטיקה, נקודה"

תחומי הלימוד באוניברסיטה מגוונים מאוד. כמה אלפי סטודנטים לומדים את מקצועות ההנדסה השונים. "בהנדסה אזרחית אנחנו הכי גדולים בארץ והבוגרים שלנו הם הכי מבוקשים בתעשייה", משתבח הנשיא. בקמפוס ישנו בית ספר לרפואה לצד לימודי מקצועות הטיפול, כגון פיזיותרפיה ורפוי בעיסוק, כמו גם חוגים שונים במדעי החברה.

פרט לחוגים הקלאסיים, יש באוניברסיטה גם לא מעט מסלולים ייחודיים. "יש לנו בית ספר לתקשורת שהוא מאוד מצליח, ומחלקה נהדרת לארכאולוגיה". אחד החוגים המעניינים הוא החוג לחקר היין. "החוג מתקיים

בנוף החדגוני של האקדמיה הישראלית, בולטת אוניברסיטה אחת שנמצאת בנוף שונה לחלוטין. לא מדובר רק בנוף הגאוגרפי של הרי המרכז, עם עצי הזית הירוקים והאוויר הצלול, אלא גם בתמונה האידאולוגית שהיא מציגה: בעוד רוב ככל האוניברסיטאות והמוסדות האקדמיים בישראל סובלים מעקמת חדה לכיוון שמאל, מה שבא לידי ביטוי בין השאר בתופעות קיצוניות של השתקה בזמן המאבק נגד הרפורמה שאותו הובילו ראשי האקדמיה, הרי שבאוניברסיטת אריאל בשומרון מדברים ציונות ולאומיות בקול רם ובלי להתבלבל.

"אנחנו אוניברסיטה ציונית", מצהיר בגלוי נשיא האוניברסיטה, פרופ' אהוד גרוסמן. "אני מחנך את האנשים לאהבת ארץ ישראל. בכל כיתה יש דגל, בכל אירוע שרים את 'התקווה'". הוא מסביר שלא מדובר בקורס ספציפי כזה או אחר, אלא באווירה הכללית. "זה מה שאתה שומע מהמרצים, מה שאתה מרגיש באוויר. אני כמחנך ואנחנו כאוניברסיטה רואים את הייעוד שלנו גם בהשפעה חברתית. אני רוצה להכשיר את המהנדסים שיוכלו לעבוד כמהנדסים בארץ ישראל, את הרופאים שיעבדו בארץ ישראל, את הפיזיותרפיסטים, האדריכלים וכל שאר המקצועות. אני מאמין שרוב האנשים שגומרים ללמוד פה יישארו לעבוד במדינת ישראל, בעוד שבמקומות אחרים בארץ אחוז גבוה מהבוגרים נוסעים לארצות אחרות. אני רואה בזה משימה ייחודית לאוניברסיטה שלנו".

אוניברסיטת אריאל בשומרון הוקמה בשנת 1982 כמכללה. בתחילת שנות האלפיים החל מהלך להפיכת המוסד לאוניברסיטה, מהלך שהבשיל לבסוף בשנת 2012. זה לא היה פשוט. המחשבה להקים אוניברסיטה בלב יהודה ושומרון הייתה קשה לעיכול ללא מעט אנשים. בקרב ראשי האוניברסיטאות האחרות נרשמה התנגדות עזה, והם אף הגישו בג"ץ נגד ההחלטה. גם אחרי שהעתירה נדחתה והמרכז הוכרז רשמית כאוניברסיטה, האליטה האקדמית

"יש לנו הרבה סטודנטים ואנשי סגל
עם תפיסת עולם שונה, אנחנו מאוד
פלורליסטים". פרופסור אהוד גרוסמן

במסגרת לימודי הנדסה כימית. אנחנו גם מייצרים יין וגם עושים עליו מוזקר". בקמפוס ישנו גם מאיץ חלקיקים המשמש למחקר בתחומים שונים כגון רפואה ולוחמה אלקטרונית.

אחד הדברים שפרופ' גרוסמן מתגאה בו במיוחד הוא המרכז הרפואי שנמצא בתוך הקמפוס. "המרכז נותן שירות לציבור ומהווה מרכז רפואי חשוב לתושבי האזור. בנוסף לכך הוא משמש בסיס למחקר, אבל המטרה העיקרית היא הלמידה של הסטודנטים. מי שלומד פיזיותרפיה, הפרעות בתקשורת או רפואה יכול תוך כדי הלימודים לראות איך מטפלים בפועל". כחלק מהמרכז הרפואי פתחה האוניברסיטה לפני שנה וחצי מרכז לשיקום. "יש לנו לא מעט סטודנטים פצועי צה"ל, וכך הם יכולים ללכת לשעה של פיזיותרפיה ולחזור ללימודים". גם מרכז סימולציה רפואית הוקם בקמפוס. "הוא מדמה מצבים רפואיים שונים כגון בדיקות דם או אירועי לב ומסייע בהכשרת הסטודנטים לרפואה".

באוניברסיטה לומדים כיום כ־12 אלף סטודנטים, רובם הגדול מגיעים מתוך שטחי הקו הירוק ולא בהכרח תומכים במפעל ההתיישבות. "לומדים פה גם אנשים שזו לגמרי לא התפיסה האידאולוגית שלהם. יש לנו גם יותר מאלף סטודנטים ערבים. יש עדיין קומוץ של אזרחים שלא יבואו ללמוד באריאל גם אם לא תהיה להם שום אלטרנטיבה, כי הם בפרינציפ לא עוברים את הקו הירוק, אבל זה מיעוט קטן".

אז המיינסטרים הישראלי, גם בשמאל, מגיע ללמוד פה.

"למה אתה מדבר רק על הסטודנטים? יש לנו גם הרבה אנשי סגל עם תפיסת עולם שונה. אנחנו מאוד פתוחים ופלורליסטים. אין לנו באוניברסיטה קו מסוים שמי שלא הולך בו לא יכול להתקדם. אנחנו אִי־פוליטיים לחלוטין, לא רוצים לערב פוליטיקה באקדמיה, נקודה. אומנם אנשים חושבים שאם אתה ממוקם באריאל אז יש לך תפיסת עולם מסוימת, אבל האמת היא שאין דבר כזה. האוניברסיטה היא אקדמית, היא צריכה להיות אִי־פוליטית, וגם אני כנשיא משתדל לא להביע דעה בנושאים פוליטיים".

פרופ' גרוסמן מודע לכך שהוא שונה בנוף האקדמי. "כשאתה מסתכל היום על האוניברסיטאות, כמה שהן מנסות להיות אִי־פוליטיות ולהצהיר שהן אִי־פוליטיות, הן לא מצליחות להתגבר על הדחף להביע דעה בנושאים פוליטיים". הוא באופן אישי מנסה להימנע מכך. "בכל פעם שרצו להוציא מסמך פוליטי מטעם ראשי האוניברסיטאות, ביקשתי לא להיות חלק ממנו". הוא לא מבקש להיות כנוע בפני הממשלה. "אם מדובר במשהו עם בסיס אקדמי, כמובן שאחתום נגד ההחלטה אפילו אם היא יוצאת נגד הממשלה. אם הממשלה תקצץ כסף לאקדמיה או תחליט שצריך לתת תואר לכל מי שהיה במילואים בלי בחינות - לזה אני אתנגד, כי זה אקדמי. אבל אם הממשלה תחליט למנות מישהו לאיזה תפקיד שלא נראה לחלק מהאנשים, אני לא חושב שאני כאיש אקדמיה צריך להיות מעורב ולהביע דעה. המוסדות צריכים לדעת להגביל את המעורבות שלהם לדברים שהם רלוונטיים לאקדמיה".

הגישה הציגנית של האוניברסיטה מתבטאת גם ביחס למשרתי מילואים. "כשהתחילה מלחמת חרבות ברזל היו לנו 4,500 סטודנטים מגויסים, רובם חיילים ביחידות קרביות. לצערנו זה התבטא בכך שנפלו לנו יותר מ־40 חיילים, חלקם סטודנטים פעילים וחלקם בוגרים שלנו".

בעיני פרופ' גרוסמן, השיעור הגבוה של חיילים קרביים באוניברסיטה הוא מקור גאווה. "ארגון איפאק נותן מלגות לסטודנטים ששירתו ביחידות קרביות. אוניברסיטת אריאל היא במקום הראשון במספר הסטודנטים שזוכים למלגה, בפרט גדול מהמוסדות האחרים. אפשר לראות את זה גם בקמפוס. יש הרבה אנשים שמשרתים היום במילואים ביהודה ושומרון, והם מנצלים את הזמן בין לבין ובאים לקמפוס ללמוד, עם הנשק והמדים. זה יוצר אווירה אחרת".

האוניברסיטה מצידה משתדלת לבוא כמה שיותר לקראת משרתי המילואים. "אצלנו זו גאווה לשרת ביחידה קרבית, אנחנו לא רואים בזה עול. אנחנו לא מסתפקים במינימום שהמל"ג החליטה לתת, אלא נותנים הרבה מעבר ורואים בזה משימה לאומית. יש כאן מנטורינג לאנשי מילואים כדי שיוכלו לעבור את הבחינות, יש שיעורים נוספים, אנשי סגל מתנדבים ללמד אקסטרנה, לפעמים ממש באופן פרטי. אנחנו מחברים סטודנטים משנים יותר מתקדמות שילוו סטודנטים שהיו במילואים, כדי שכמעט כולם יוכלו לסיים את הלימודים בזמן,

"אצלנו זו גאווה לשרת ביחידה קרבית, אנחנו לא רואים בזה עול. אנחנו לא מסתפקים במינימום שהמל"ג החליטה לתת אלא נותנים הרבה מעבר ורואים בזה משימה לאומית. יש כאן מנטורינג לאנשי מילואים כדי שיוכלו לעבור את הבחינות, יש שיעורים נוספים, אנשי סגל מתנדבים ללמד אקסטרנה, לפעמים ממש באופן פרטי, כדי שכמעט כולם יוכלו לסיים את הלימודים בזמן"

עם כל המגבלות שיש".

בנוסף לתמיכה בלוחמים עצמם, האוניברסיטה תומכת גם בנשות חיילי המילואים. "יש הרבה סטודנטיות שהבעלים שלהן במילואים ויש להן ילדים קטנים. אנחנו לוקחים גם אותן בחשבון ומבינים את המצוקה שלהן. הרי אם בן הזוג שלך שירת במילואים ואת עם ילדים בבית, אז את לא יכולה ללמוד כרגיל".

שלושה דורות של רופאים

פרופ' אהוד גרוסמן, בן 74, נשוי לרחל ואב לשני בנים ובת. לפני היותו איש אקדמיה, הוא קודם כול רופא. הוא סיים לימודי רפואה באוניברסיטת תל אביב בשנת 1975, שירת כרופא צבאי בחיל השריון ולאחר מכן התמחה ברפואה פנימית בבית החולים

תל השומר. בהמשך התמנה למנהל מחלקה פנימית ד' ולמנהל היחידה ליתר לחץ דם, ובשנת 2018 החל לנהל את האגף הפנימי בבית החולים. בספטמבר 2023 התמנה לנשיא אוניברסיטת אריאל והפחית את היקף עבודתו בבית החולים, אך עדיין מגיע לשם יום אחד בשבוע כדי לקבל חולים ולייעץ במקרים מורכבים.

מה הביא אותך ללמוד רפואה?

"למדתי בתיכון דתי ברמת גן. בגיל 13, מיד אחרי בר המצווה, נפצעתי קשה בתאונת דרכים והייתי מאושפז כמעט חודשיים בבית חולים. באותה עת גמלה בליבי ההחלטה ללכת לרפואה". אבל גם אחרי האירוע הזה הוא עוד המשיך להתלבט. "הייתי אדם עם תפיסת עולם מאוד ריאלי, אהבתי מאוד מתמטיקה, והתלבטתי בין הנדסה לרפואה". אחרי התיכון הוא נרשם לעתודה בשני המסלולים. "יום אחד קיבלתי טלפון מהצבא: אתה לא יכול לתפוס שני מקומות, תחליט: הנדסה או רפואה. התלבטתי, וההורים שלי אמרו: לך לרפואה". ההתחלה הייתה קשה, אבל עם הזמן הוא התחבר למקצוע. "היום אני לא מצטער על המסלול שבחרתי. גם שני הבנים שלי רופאים ויש לי כבר נכד שלומד רפואה".

יש לחץ משפחתי ללכת לתחום?

"זה לא לחץ", הוא אומר בחיוך, "פשוט האווירה בבית היא כזאת. שני הבנים שלי מאוד אוהבים את התחום, אז גם הנכד שלי רואה את זה. גם אני מאוד אהבתי את זה, למרות שעבדתי מאוד קשה".

לימודי הרפואה בישראל מתקיימים בשני מסלולים עיקריים. המסלול הקלאסי הוא מסלול שש־שנתי. בנוסף לכך, בשנים האחרונות נפתח מסלול ארבע־שנתי, שבו הסטודנט לומד קודם כול תואר ראשון בתחום שקרוב לרפואה, כגון ביולוגיה, ואז ממשיך לארבע שנים נוספות שמכשירות אותו להיות רופא.

מה דעתך על לימודי הרפואה כיום בארץ?

"כשאני התחלתי ללמוד רפואה היה מדובר במקצוע מאוד יוקרתי, היו אז מעט מאוד סטודנטים. עם השנים זה הלך וגדל, ולפני כמה שנים כבר הגענו ל־750 סטודנטים שמתחילים את הלימודים". פרופ' גרוסמן מסתייג מהגידול במספר התלמידים וחושש שהדבר יביא ליחידה ברמה של הבוגרים, במיוחד במסלול הארבע־שנתי.

"תנאי הקבלה למסלול השש־שנתי הם עדיין

"אנחנו עדיין מוחרמים באירופה, אבל בכל זאת מתקדמים". קמפוס אוניברסיטת אריאל

קשים. מתוך 1,500 מועמדים מתקבלים בערך שלישי. אבל במסלול הארבע־שנתי יש בערך אלף מועמדים, ומתוכם כ־600-700 יתקבלו לאחת האוניברסיטאות. אז נכון שעדיין קשה להתקבל, אבל הרבה פחות". הוא מספר שעד לפני שנים אחדות בוגר רפואה ישראלי היה מחוור מאוד בעולם, "כי ידעו ש־99 אחוזים מהם היו מעולים. אם המצב יימשך כמו שהוא היום, אני לא חושב שאוכל להגיד את זה גם בעתיד. זה לא שהם לא יהיו רופאים טובים", הוא נוהר בדבריו, "אבל זה יהיה פחות טוב ממה שהיה קודם".

הסיבה לדבריו היא כפולה. ראשית, תנאי הקבלה ירדו וכך מתקבלים גם סטודנטים פחות מוכשרים. בנוסף לכך, גם איכות ההכשרה של המתמחים בבתי החולים יורדת ככל שיש יותר אנשים שצריך להכשיר. "זה לגטימי, זה מחיר שהמדינה החליטה שהיא רוצה לשלם כדי להגדיל את מספר הרופאים, אבל אתה לא יכול להישאר באותה רמת הכשרה. אם יהיה עומס של סטודנטים במחלקות אז לא ייתנו להם את אותה הוראה שנתנו קודם".

מה לגבי רופאים שלומדים בחו"ל? יש למשל לא מעט סטודנטים ערבים שהולכים ללמוד בירדן ובמקומות אחרים ואז באים להיות רופאים בארץ. מה הרמה שלהם?

"הרמה מאוד הטרוגנית. בעיד אירביד שבירדן יש אוניברסיטה מצוינת, היה לי מתמחה שלמד שם והיה רופא מצוין, אז אי אפשר להכליל. אבל כקבוצה, בוודאי שהרמה שלהם הרבה יותר נמוכה". **האם הסטודנטים היהודים לרפואה נפגעים בשל אפליה מתקנת, שמעניקה קדימות לסטודנטים ערבים בקבלה ללימודים או לעבודה?**

גרוסמן מכחיש כי ישנה תופעה של אפליה מתקנת: "אין אפליה מתקנת למגזר הערבי ואין צורך באפליה מתקנת כי הם מצליחים יפה להתקבל לבתי הספר לרפואה, בעיקר השש־שנתיים. לדעתי כעיקרון צריך לקבל מועמדים על פי נתונים ויכולות מקצועיות. יש אוכלוסיות עם יכולות שלא מגיעות לנתונים הנדרשים מכל מיני סיבות. באוכלוסיות אלו ניתן לעשות חריגה ולקבל מספר מצומצם של מועמדים עם נתונים מעט יותר נמוכים".

פתיחת מסלולי הלימוד הנוספים לרפואה באה לכאורה במטרה להתמודד עם המחסור ברופאים בארץ, אבל לדברי פרופ' גרוסמן צוואר הבקבוק בכלל לא נמצא בשלב

שבוע הגבורה

עם אשכולות

בית הכנסת
אחדות ישראל
ע"ש עולי הגרדום
(המחזור)

עצמאות בירושלים

סיורים בערב יום העצמאות
שלישי | 21.4.26, ד' אייר 16:30

רחביה - חלום ציוני בהדרכת מאיר דנא פיקאר

מהצריף הצנוע של משפחת בן צבי
אל הסיפורים הגדולים של השכונה.

ימי הכלניות בהדרכת ארז ברטמן

אחת התקופות הרות הגורל והמכוננות
בהתפתחותה של ירושלים החדשה.

לב של אבן בהדרכת שמחה שפירא-בלנגס

סיור ברח' הנביאים ובנחלאות בעקבות זוגות
שהטביעו חותם על סיפורה של העיר והמדינה.

עלות השתתפות בסיור: 20 ₪

16:30 יציאה לסיורים

סיום בבית"כ אחדות ישראל

19:00 התנערי מעפר קומי
שיחה עם ללי דרעי

19:45 תפילת ערבית
חגיגית ומוזיקאלית
עם ההרכב 'כיפה לייב'

זכרים את הנופלים מוקירים את החיים

סיורי יום הזיכרון
ראשון-שני | 19-20.4, ב'-ג' אייר
17:30-20:30

צפון

משואה לתקומה בזכרון יעקב | מסו"ל בשבילנו

דרום

סיפורי הגבורה בשדרות | מסו"ל ביחד ירוחם

אוגדת הפלדה - אנדרטת עין הבשור
מרכז תודעה נצרים

תל עירני לזכר חללי חטיבת אלכסנדרוני | מסו"ל הדרום

עוז מול עזה | מסו"ל חברון

מרכז

143 שנות ציונות וגבורה במזכרת בתיה
מסו"ל ציוני דרך

גיבורים בשעת מצור - תל גימזו | מסו"ל בשבילנו

ביער הכ"ח - יער קולה | מסו"ל הרי גופנא

גבעות עלי | מסו"ל שומרון

ירושלים והסביבה

רכס שיירות | בית ספר שדה שער הגיא

מגש הכסף בהר הרצל | מסו"ל ראשית ירושלים

סן סימון | מדריכי אשכולות

שביל תש"ח | מדריכי אשכולות

הלימודים. "מי שגמר לימודי רפואה צריך להתמחות. בדרך הכלל הבוגר ירצה להיות מומחה על בתחום ספציפי, נגיד להיות ראוּמטולוג. בשביל זה הוא צריך לעשות התמחות ברפואה פנימית ואחר כך התמחות נוספת בראומטולוגיה. כמה מקומות יש בהתמחות בראומטולוגיה בארץ? עשרה. אז מה יעזור אם יהיו מאה רופאים, אם הם לא יכולים לעבור התמחות? אתה מגדיל מאוד את מספר הסטודנטים לרפואה, בתוך כמה שנים יהיו לך 1,500 בוגרים בשנה, ולא לכולם יהיו מקומות עבודה".

גורם נוסף למחסור ברופאים הוא הפער בין המרכז לפרפריה. "במשרד הבריאות אומרים בצדק שיש מקומות עבודה, יש מקום להתמחות בפתולוגיה בבית החולים פוריה בטבריה או בגריאטריה באילת. אבל מי אמר שהבוגר שלך ירצה ללכת לעבוד שם?". הוא תולה את הבעיה גם בשיטה הישראלית, שבה הבוגר בוחר בעצמו לאן הוא הולך. באופן טבעי כולם רוצים את המקצועות המבוקשים ואת בתי החולים הטובים. כך יוצא שבתי החולים בצפת, בנהריה, בעפולה ובמקומות אחרים סובלים ממחסור גדול ברופאים.

בארצות הברית, כך הוא מספר, השיטה שונה. בסוף הלימודים כל בוגר בוחר עשרה תחומים שהוא מעוניין בהם ומדרג אותם לפי רמת העניין. המערכת מתאימה לו את התחום הגבוה ביותר שבו יש מקום פנוי, ואז הוא מחויב לעבוד שם. אם הוא מסרב, הוא לא יוכל לעבוד כרופא בארצות הברית, וכך מאיישים את כל המקומות הפנויים. בארץ, לעומת זאת, בוגר שאינו מרוצה ממה שמציעים לו יכול פשוט לדרת מהארץ וללכת לעבוד בחו"ל, בלי לשלם על כך שום מחיר. ואכן לא מעט מתמחים מעדיפים לעבור לחו"ל מאשר להתפשר על התמחות שהם לא מעוניינים בה. התופעה הזאת כואבת לפרופ' גרוסמן במיוחד. "לפני כשנה חגגתי 50 שנה לסיום בית הספר לרפואה, והחלטתי לעשות אירוע לבוגרים", הוא מספר. "היינו 82 סטודנטים שהתחילו לימודי רפואה, ובעזרת הרשתות החברתיות הצלחנו לאתר את כולם. חלקם לצערו כבר נפטרו. מאוד כאב לי לגלות ש־15 רופאים גרו בארצות הברית". זו עוד סיבה לכך שהוא מסתייג מהגדלת מספר הסטודנטים. "מדינת ישראל משקיעה היום בסטודנט לרפואה בין 400 ל־500 אלף שקלים כדי להכשיר אותו כרופא. מדברים עכשיו על יעד של 2,000 סטודנטים לרפואה. אם 15 אחוזים מהם,

כלומר 300 בוגרים, ירדו מהארץ אחרי הלימודים, זאת אומרת שהמדינה שמה 150 מיליון שקלים על אנשים שלא יעבדו בכלל בישראל".

יש לו גם רעיון איך לפתור את המצב. "במקום לממן את הלימודים, המדינה יכולה לתת הלוואה מותנית. תן לסטודנט לרפואה הלוואה של חצי מיליון שקל בתנאי כזה: אם הוא יעבוד חמש שנים בארץ בתום הלימודים, ההלוואה הופכת להיות מענק. אבל אם הוא רוצה בתום הלימודים לדרת מהארץ, כי הוא רוצה דווקא גינקולוגיה במרכז ואין תקן פנוי, אז הוא יצטרך להחזיר את הכסף. אין סיבה בעולם שהמדינה תממן אותו ואז הוא ייסע לחו"ל".

לצד העלייה בביקוש ללימודי רפואה, פרופ' גרוסמן מזהה עלייה ניכרת במספר הסטודנטים שמתעניינים במקצועות טיפוליים כגון פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק ועבודה סוציאלית. "יש לנו מחלקה מעולה לפיזיותרפיה עם ביקוש עצום. נכון לעכשיו המועצה להשכלה גבוהה מגבילה אותנו לצערי ל־60 סטודנטים, אבל יש לנו כבר יותר מ־300 מתעניינים. סגרנו את ההרשמה מרוב ביקוש".

אתה חושב שהעלייה בביקוש לתחומי הטיפול קשורה למלחמה?

"זה התחיל עוד קודם, לדעתי כבר בקורונה, ובמלחמה זה תפס עוד יותר תאוצה. אנשים רוצים להרגיש שהם עושים משהו חשוב. גם בקורונה היה משבר גדול, היה אז של הסבה מקצועית. הרבה אנשים רצו לעשות הסבה לסיעוד כי רצו להגיש עזרה ולהיות מסוגלים לטפל".

תואר באמפתיה

תחום ההתמחות העיקרי של פרופ' גרוסמן הוא יתר לחץ דם. אני שואל אותו מה חשוב לציבור הרחב לדעת על ההיבט הבריאותי הזה.

"זהו תחום שבו איתור וטיפול מוקדם הם משמעותיים מאוד במניעת תחלואה, ואנשים לא כל כך ערים לזה. הרבה אנשים לא רוצים לקבל טיפול, הם נמנעים מלמדוד לחץ דם כי הם לא מרגישים אותו". הוא מתאר שבתחום הטיפול חלה התקדמות ניכרת בעשורים האחרונים. "מצאנו טיפול שמכיל כמה מרכיבים: טיפול בלחץ דם, בהיפריכולסטרולמיה, ובשנים האחרונות גם בסוכרת. כל זה עוזר למנוע אירועים מוחיים והתקפי לב, וזה בעיקר מה שהארץ את תוחלת החיים". עם זאת, את הרובד הטיפולי צריך להשלים עם אורח חיים בריא, ושם לדבריו אנחנו

פחות חזקים. "אני לא יכול להגיד שאנשים חיים היום באופן בריא יותר ופחות בסטרים".

יש בדיקות תקופתיות שכדאי לעשות?

"כל אחד צריך לבדוק לחץ דם לפחות פעם בשנה, ובהתאם לערכים להחליט מה לעשות. חשוב מאוד לשמור על המשקל, על תזונה נכונה ועל פעילות גופנית. לפעמים מגיע אליי אדם בגיל ארבעים ואני אומר לו: תשמע, אם לא תעשה כך וכך, בעוד עשר שנים תהיה לך סוכרת ואי ספיקת כליות. הוא לא שומע, ואז הוא מגיע אליי אחרי עשר שנים ואומר לי: לא שמעתי בקולך אבל כנראה שידעת מה אתה אומר, עכשיו תציל אותי. אני אומר לאנשים: אתם לא צריכים ללמוד מהניסיון של עצמכם, תלמדו

"אם הממשלה תקצץ כסף לאקדמיה או תחליט שצריך לתת תואר לכל מי שהיה במילואים בלי בחינות - לזה אני אתנגד, כי זה אקדמי. אבל אם הממשלה תחליט למנות מישהו לאיזה תפקיד שלא נראה לחלק מהאנשים, אני לא חושב שאני צריך להיות מעורב כאיש אקדמיה ולהביע דעתי. המוסדות צריכים לדעת להגביל את המעורבות שלהם לדברים שהם רלוונטיים לאקדמיה"

מניסיון של אחרים. אי אפשר להחזיר את הזמן לאחור".

אתה לא חושב שיש כיום יותר מודעות, לפחות לעניין של פעילות גופנית? הליכות וריצות נעשו הרבה יותר נפוצות מאשר בעבר.

"מצד אחד יש יותר מודעות לבריאות ויותר מכוני כושר. אך מצד שני, אנחנו חיים בחברת שפע עם הרבה אוכל, וזה מוביל למגפת ההשמנה", הוא אומר בצער. "איפה אנשים נפגשים? במסעדות. שותים קפה, אוכלים עוגות. בכל האירועים מגישים כיבוד, ובסוף אנשים אוכלים הרבה יותר ממה שהם צריכים. אז נכון שיש יותר מודעות לפעילות גופנית, אבל אין מספיק מודעות לתזונה, ובעיקר לנושא של משקל. אנשים רוצים משהו שיפחית את משקלם באורח קסם, אבל הם לא יוותרו בשביל זה על התענוגות של האוכל".

לדבריו, אנשים אפילו לא מודעים למשקל שלהם. "אני שואל אדם כמה הוא שוקל, אז הוא אומר לי: לא נשקלתי. למה? כי הוא לא רוצה לראות שהוא עלה במשקל". פרופ' גרוסמן מסביר

את חשיבות המעקב התמידי אחר המשקל. "נניח שעלית קילו בשנה. לכאורה זה כלום. אבל מה קורה בעשר שנים? עלית עשרה קילו, ובעשרים שנה זה כבר עשרים קילו. אז אל תיתן אפילו לקילוגרם אחד להשפיע עליך. זה נראה לך משהו קטן, אבל זה מצטבר. הדרך הנכונה היא לוודא שבתחילת השנה ובסוף השנה המשקל שלך הוא אותו הדבר, ואז אתה יודע שאתה בסדר".

עם השנים החל פרופ' גרוסמן לשלב בין עבודת הרפואה לעבודת ההוראה, עד שלפני כשלוש שנים הפך לנשיא האוניברסיטה. אני שואל אותו על הצעד הלא טריוויאלי הזה. "לא זנחתי את הרפואה. אני עדיין רופא ברמ"ח איברי, ויחד עם זאת אני מאוד אוהב ללמד סטודנטים, חשוב לי לחנך את הדור הבא. אני רואה בזה אתגר ומשימה לאומית. יש היום רופאים בכל המקומות בארץ שעברו דרכי כסטודנטים או כמתמחים, וזה מבחינתי סיפוק גדול".

לדבריו, העשייה החינוכית מגוונת את העבודה ומונעת שחיקה, וגם נותנת לו אתגר מחשבתי. "כשאני יושב עם סטודנטים אני מתאגר אותם בחשיבה. את האבחנות הכי יפות עשיתי כשישבתני עם סטודנטים וניסיון לתת מה יש לחולה. תוך כדי הניתוח אתה צריך להסביר לעצמך את הנושא, ופתאום אתה מתחיל לחשוב ולא עובד כרובוט".

הוא מתאר איך לימודי הרפואה השתנו במהלך השנים, עם התפתחות העולם הווירטואלי. "אם פעם היינו משננים הכול וידענו הכול בראש, היום אין לזה שום תועלת. כל הידע נמצא בהישג יד בטלפון". לכן שיטת הלימוד צריכה להיות שונה. "קודם כול צריך ללמוד להיות אמפתי, לדעת לדבר עם החולה, לקבל את המידע הרלוונטי, ואז לדעת מה לשאול את המחשב. הידע נמצא במחשב, אבל אתה צריך להכניס לו את השאלות המתאימות". את התובנות האלה הוא מיישם בבית הספר לרפואה באריאל. "אנחנו משקיעים מאוד בקידום ההוראה, עוברים לשיטות למידה אחרות ומשלבים כמה שיותר בינה מלאכותית. אנחנו לא מלמדים את הסטודנטים רק ידע, אלא מלמדים אותם לחשוב ושמים גם דגש על מיומנויות רכות. החזון שלנו הוא שהבוגרים שלנו לא יהיו רק עם הראייה הצרה של המקצוע שהם למדו, אלא עם ראייה רחבה יותר. הם צריכים לדעת לעבוד בקבוצה, ליצור קשרים עם אנשים, להציג את עצמם ואת הפרויקטים שהם עושים".

מהפכת הלמידה מרחוק משפיעה גם היא על אופי הלמידה. "אין לי עניין להביא אנשים לקמפוס כדי לתת להם הרצאה על חומר שהם יכולים לקרוא בבית מתי שהם רוצים. זה מיותר". לכן הם משנים את הקונספט. "אנחנו אומרים לחבר'ה: תלמדו הרבה למידה ביתית, תבואו אולי פחות לקמפוס, אבל כשאתם באים לקמפוס אנחנו נאתגר אתכם. לא ניתן לכם עוד פעם הרצאה פרונטלית אלא נציב בפניכם בעיות. תשבו בקבוצות, תתמודדו עם הבעיה ותביאו לנו פתרונות. אני לא יכול לתת להם ידע, כי הידע שאני נותן להם היום אולי כבר לא יהיה רלוונטי בעוד שנה או שנתיים. אני צריך לתת להם כלים לחשיבה וליצירתיות".

14 שנה אחרי שנאבקה כדי לקבל הכרה כאוניברסיטה, נדמה שהיום הנוכחות של אוניברסיטה בלב השומרון היא כבר עובדה מוגמרת. פרופ' גרוסמן מאמין שזו רק תחילת הדרך. "אני חושב שאנחנו עושים עבודה יפה, האוניברסיטה שלנו מאוד מתקדמת גם במובן של החינוך וגם בשביעות הרצון של הסטודנטים. יש לנו שאיפה לגדול ואני מקווה שנצליח לעשות את זה".

"למה שהמדינה תשקיע 150 מיליון שקלים בסטודנטים שלא יישארו להיות רופאים בישראל?" אילוסטרציה

חדש!

בשבע - כל השבוע

נבחרת הכותבים של העיתון עכשיו גם בדיגיטל!

ד"ר חנה קטן

רחלי מושקוביץ

יוני רוטנברג

יאיר יעקובי

קובי פינקלר

חפשו בגוגל: בשבע אונליין

אתר האקטואליה החדש **בשבע אונליין**
מעדכן בכל יום עם חומרים חדשים על כל מה שחשוב ומעניין

אירועים | סיפורים | ניתוחים | פרשנויות | דעות | ראיונות | פודקסטים מצולמים

בשבע אונליין | BE7.CO.IL

"הקיטלוג הורס אותנו, אנחנו לא צריכים להיכנע לזה". מימין לשמאל: תהילה וינשטיין, ליאור פרץ־אביאל, הראל רביד והרב ראובן נתנאל

אחים למשק

מה מביא קיבוצניקים מניר עוז לשוחח עם מתנחלי הר חברון על חזרה לגוש קטיף? ועל מה דיבר ראש הישיבה מעצמונה־שומריה עם יושב ראש מרצ לשעבר, חיים אורון? עמותת 'מחברים עולמות' הוקמה מתוך מכגש אותנטי של מפוני גוש קטיף בחבל לכיש עם שכניהם מקיבוצי השומר הצעיר, ומאז מעגלי השיח בין המגזרים רק מתרחבים, בלי לדלג על חילוקי הדעות

אוריה שילת // צילומים: נטע אלעד

למתבונן מבחוץ, המפגש הזה נראה מוזר, כמעט בלתי אפשרי: האישה עם המטפחת והשמלה קיבלה בחיבוק עז את פניה של הקיבוצניקית במכנסי ג'ינס שנכנסה בפתח ביתה. הן החלו מיד בשיחה ערה, משלימות פערים בלהט כאילו גדלו יחד מגיל הגן. דקות ספורות אחר כך נכנס באותה דלת קיבוצניק אחר, גלוי ראש וגבוה, ואת פניו מקבל בלא פחות חמימות יהודי מבוגר בעל זקן לבן, רב וראש ישיבה, ואחרי חיבוק וטיפיחה על השכם הם מתיישבים לשיחה שנראה כי היא ממשיכה בדיוק מהמקום שבו נפסקה שיחתם הקודמת.

למחזה הנדיר הזה קוראים 'מחברים עולמות' - עמותה שהקימו ארבע הדמויות שבחזר, עם חברים נוספים, וכשמה כן היא: פועלת במטרה לקדם חיבורים בין קהלים, מגורים ועולמות שונים בחברה הישראלית, באמצעות מפגשים, שיח ופעילויות משותפות. וכעת לנפשות הפועלות שמתיישבות מולנו בסלון במפגש ביישוב שומריה שבחבל לכיש.

הרב הוא הרב ראובן נתנאל, ראש הישיבה הגבוהה 'נתיבות נריה' ונשיא הישיבה לצעירים בשומריה, שהיה דמות משמעותית בימי הגירוש מחבל עזה וצפון השומרון כרבה של עצמונה. האישה במטפחת היא תהילה וינשטיין (לבית רייש), תושבת קיבוץ שומריה בנגב, שגורשה גם היא מביתה בעצמונה. כיום היא מחנכת כיתה י"ב באולפנת לכיש ואמא לתשעה ילדים, אשת לוחם במילואים ואמא ללוחמים. בביתה מתארחים כעת שניים מתושבי הקיבוץ הסמוך: ליאור פרץ-אביאל, עובדת סוציאלית מקיבוץ להב, והראל רביד, איש מילואים ודור שני למקימי הקיבוץ.

גם ראשי המועצות מתחברים

סיפורה של העמותה מתחיל ב־2023 סביב הרפורמה המשפטית והמאבק נגדה. בליל תשעה באב הגיע הראל רביד למפגש קיבוצניקים-דתיים שארגנה משפחת מויאל משומריה. "הגיעו מספר גדול של אנשים. המטרה הייתה להיפגש, לדבר", מספר הראל. "בסוף הערב נוצר קשר, וחשבנו שלאור האתגרים שיש בתקופה הזאת, נכון לנסות ולדבר. בטח שני יישובים שהם שכנים, כמו להב ושומריה. אלו יישובים שכנים, אבל רחוקים זה מזה מאוד מבחינה אידאולוגית. באותה תקופה לא היה קשר בין היישובים כמעט בכלל, וחשבנו שאם נצליח ליצור שפה משותפת בין אנשים מלהב - קיבוץ של השומר הצעיר, ובין אנשים משומריה - מפוני גוש קטיף, אולי זה יראה לעוד אנשים שזה אפשרי".

אז החלו המפגשים, בתחילה בסדר גודל של בין חמישה לעשרה משתתפים. השתתפו בהם נציגים מיישובים חילוניים נוספים ומהיישוב הדתי נטע, וגם נציגות של אנשי מילואים מחיל האוויר, שהיו אז בעין הסערה. הם נפגשו אחת לשבוע פשוט כדי לדבר.

הראל: "שמנו לנו למטרה להיפגש, לנסח משהו משותף ולצאת עם זה החוצה, לא להישאר בשיח של עשרה אנשים. למעשה נפגשנו במשך שלושה חודשים, עד טבח שמחת תורה. הצלחנו לנסח מסמך עם שמונה הסכמות מרכזיות, וכבר בסוף ספטמבר אמרנו שאנחנו מוכנים לצאת החוצה. הזמנו את הציבור, כל מי שרוצה לבוא, לשמוע ולדבר בסוכה בחוות רימון. הכנו גם שלטים וקבענו שנעמוד זה ליד זה בצומת ונקרא לאנשים לבוא ולשמוע".

התוכנית הייתה לעמוד יחד בקריאה משותפת, רב לצד קיבוץניק מהשומר הצעיר ואחרים, והתאריך שנקבע היה 10.10.23. הכול היה מוכן, אך שלושה ימים לפני התאריך המיועד החלה המלחמה והכול נעצר. לאחר כמה חודשי הקפאה, בפברואר 2024, הרגישו אנשי הקבוצה שזה בוער בהם וחייבים לשוב ולהיפגש, כי למרות הטבח הנורא בעוטף עזה והמלחמה שפרצה - נראה שהיו מי שחזרו לדרך של קיטוב והכפשות. ליאור היא עובדת סוציאלית העוסקת בטיפול, בן זוגה מנהל את מרכז 'חוסן' בשער הנגב, כך שהיא חווה על בשרה את השלכות הטבח הנורא על תושבי הנגב. "הרגשנו שכלום לא השתנה", מתארת ליאור בתסכול, "הייתה איזו אופוריה כזאת בארץ כשפרצה המלחמה, מין אחדות כזאת, שכולם היו למען מטרה משותפת. אבל כשהתחילו הקולות האלה ששוב החזירו אותנו לאותו שיח מפלג, עלה הצורך שלנו מחדש".

תהילה ממשיכה את דבריה של ליאור: "המפגש המחודש הזה היה אולי המפגש הכי קשה והכי משמעותי בשבילי. הגעתי למפגש בהרגשה שחזרנו להיפגש, הייתי בטוחה שאנחנו באחדות והמלחמה הצעידה אותנו קדימה. אבל פתאום שמעתי קולות אחרים, והייתה לי תחושה של אכזבה".

"במפגש ההוא נחשפתי בפעם הראשונה לעניין שהם חושבים שלא אכפת לנו מהחטופים. זה היה בשבילי ממש שבר. איך יכול להיות שאפשר לחשוב עלינו ככה, כשבעלי וכל השכנים פה במילואים הולכים לנסות להוציא את החטופים, והם חושבים שלנו לא אכפת מהחטופים? היה בי הרבה כעס על זה. מה שנולד מהכעס הוא שבעצם הבנו שלכולנו אכפת מהחטופים, אבל כל אחד רואה את זה אחרת, ואנחנו צריכים לעשות מעשה שמוסכם על שני הצדדים. אולי לא החלטנו על כך רשמית, אבל בעצם ברגע שיצאנו לפעולות משותפות שקשורות לתודעה של החטופים בחברה הישראלית, איך זוכרים אותם יותר, איך מחבקים יותר את המושפחות, זה עשה טוב לכולנו", תהילה מתארת.

הראל מסביר מה היה התבלין שהעניק למפגש הזה את המוטיבציה להמשך: "אני חושב שמה שבאמת נוצר בהתחלה, בשלושת החודשים הראשונים שבהם נפגשנו לפני הטבח, הוא היכרות אישית ואמון - מה שנותן את היכולת לראות את הטוב באדם השני, לא משנה מה הדעות שלו". לדבריו, "הפעור בין ההיכרות האישית ובין מה שקורה בתקשורת ומה שנציגי הציבור אומרים הוא גדול. זה גרם לנו לבוא ולדבר על המהות של הדברים ולא על הכותרות. מה אני מרגיש, מה אתה מרגיש, איפה הכאבים נמצאים, וסביב הדבר הזה מה אנחנו יכולים לעשות ביחד. באמת נולדה מזה גם עשייה משותפת למען החטופים. לצורך העניין, בפסח באותה שנה עמדנו יחד בכיכר החטופים וחילקנו ערכות לשולחן החג כדי שיוזכרו את החטופים. בערכה הזאת הייתה תפילה דתית ותפילה חילונית, והיה משהו שכולנו מחזיקים אותו וחושבים שהוא נכון לעשות ביחד. חילקנו משהו כמו אלף ערכות".

למרות שההסכמות שהיו לפני המלחמה כבר השתנו, החליטה הקבוצה ליצור מפגשים אזוריים פעם בחודש. הם התחילו להזמין גם אנשים מבחוץ להיפגש בקבוצות הולכות וגדלות, בסדר גודל של עשרות משתתפים ועד מאות אנשים במפגשים גדולים. "כל קבוצה התעסקה בדברים מעט שונים, אבל הרעיון היה לחבר ציבורים שונים", מסבירים החברים. "למשל, נולדה קבוצה של אנשי הר חברון

שנפגשו עם אנשי המחאות בבאר שבע. נולדה פה קבוצת 'בית מדרש רימון' - אנשים שנפגשים סביב לימוד ארון הספרים היהודי. מביאים סוגיות גם מהתורה ומפרשנות השבוע וגם מהוגים ישראלים מודרניים. מביאים גם את הצד הדתי וגם את הצד החילוני".

קבוצה נוספת התגבשה סביב שיתוף פעולה בנושא החטופים ומשפחות החטופים. תושבים מנגזרות שבהר חברון ומיישובי הסביבה ערכו בין היתר סיורים בניר עוז בימי שישי, ואחריהם התיישבו לשיחה. "זה לא שאתה בא רק לסיור, אתה חייב לבוא לכל החבילה. באים, עושים סיור, רואים את המקום ואז יושבים ומדברים על החוויות, הכאבים. לפעמים זה הגיע לידי פיצוץ - אבל נוצר שיח".

מתוך המיזמים האלה נולד הרעיון של הקמת העמותה: "זה מה שעושים ב'מחברים עולמות' כיום. כל קבוצה היא עצמאית לחלוטין, והיא בוחרת איזה נושא שמעניין אותה, אבל הרעיון הוא שהשיח מתקיים בהדדיות ואין ניסיון לשנות אף אחד. באים ציבורים שונים שמייצגים דעות שונות עם רצון אחד - לדבר וליצור שיתוף פעולה. זה הרעיון. יש כמה קבוצות בעמק יזרעאל, בצפון, בירושם, בעוטף עזה ובירושלים. יש הרבה קבוצות חיבורים כאלה שהולכות וגדלות".

עוד דבר שנולד מהמיזם הוא חיבור בין המועצות האזוריות השכנות - בני שמעון והר חברון, שחולקות כביש משותף עם יישובים משני הצדדים, אבל שונות במהות האידאולוגית. "עשינו שני מפגשים עם ראשי המועצה, ובתמיכתם נולדו

הכאב שלהם, כמו שלי כואבים הרבה דברים - נבנה האמון. וברגע שהיה אמון, הצלחנו לדבר והצלחנו להקשיב. אני באופן אישי ממש למדתי להקשיב במפגשים האלה, להקשיב באמת איפה ליאור נמצאת ומה היא מרגישה ואיפה היא מונחת, בלי כל הזמן להרגיש את הצד שלי, אלא הקשבה נקייה למקום של ליאור, למקום של הראל, של כל אחד מהמשתתפים. וההקשבה הזאת והאמון פתחו שיח עמוק ומברר שרוצה לתת מקום לצד השני מתוך כבוד ומתוך הרצון של כולנו לצעוד ביחד".

"פתאום כשהיה בינינו אמון, הבנו שאנחנו מגיעים למפגשים האלה עם המון פחד", משתפת ליאור ומסבירה: "כולם מפחדים, ומכיוון שאנחנו ציבור שלא יודע להראות פחד, אנחנו מראים כעס. אחרי שקצת כועסים וקצת מדברים, מבינים בסוף שיש פה פחד אמיתי. אני חיה מאוד שונה מתהילה. הילדים שלי חיים מאוד שונה מהילדים של תהילה. והפחד הוא במקומות הכי בסיסיים האלה - מה יקרה אם הבת שלי והבת של תהילה ייפגשו, ואיך זה ישפיע, ואם הילדים של תהילה יראו אותי בבית שלהם מגיעה ככה עם ג'ינס מה יקרה. פעם אחת עלה הנושא של הפרדה במעיינות. ואז מה זה אומר, ומה יהיה. הפחד הוא קודם כול שם. 'הנה, משתלטים עלינו, לוקחים לנו, לא יהיה לנו', אבל אחרי שעוברים את הפחד ומתחילים להגיע למקומות של הכאב, אז יש מקום להבנה ולשיח".

"אנחנו לא מחפשים לשנות אף אחד", קובעת ליאור בחיוך וממשיכה: "אני לא באה לכאן במחשבה שמישהו חושב שאני אחזור בתשובה. כששומעים את תהילה מדברת בגעגוע על הבית

ליאור פרץ־אביאל: "לפעמים בציבור החילוני, החוויה היא יאללה, בשביל מה להישאר כאן. אתה מבין שהולכת להיות פה כנראה מדינה שלא תואמת את הערכים שלך ואתה לאט לאט הופך פה למיעוט. אז אנשים חושבים לוותר ופשוט לעזוב. כשיש קול כמו של הרב שבא ואומר 'אני לא מוותר עליכם', ושלפני הרבה דברים אחרים שחשובים לי, חשוב לי שאתם תהיו פה - זו אמירה סופר חשובה"

בגוש קטיף ההסתכלות על זה משתנה. כולנו יכולים להזהות עם געגוע למשהו אהוב ומוכר, לשורשים, לאדמה. מהמקום הזה קל יותר להתחבר - וזה נראה לי המסר. בסוף רובנו חיים את היומיום ממקום שרוצה לחיות כאן, במדינה הזאת, ורוצים שהשיח פה יהיה אחר, ומקווים שגם מקבלי ההחלטות משני הצדדים ילמדו לקיים שיח אחר".

הראל מדגים את התהליך הדו־סטרי שמתרחש במפגשים באמצעות שני מעגלי שיח. הראשון הוא מפגש שהתקיים ביישוב אלעזר בגוש עציץ, שאז כבר שכל את החלל השמיני במלחמה. "דיברנו שם בין היתר על סוגיית שחרור החטופים. אחד הדוברים מאלעזר אמר: 'תקשיבו, אני מאוד רוצה את החטופים, אבל תדעו שבעסקה הקרובה משתחרר הרוצח שדקר יהודים ברמי לוי, פה בצומת ליד, וממחר בבוקר הילדים שלי שהולכים לקנות שם עלולים להיתקל בו'".

המעגל השני היה בכרמי גת, ובמסגרתו דובר על נושא ההתיישבות בעזה. בחור מהר חברון אמר: "תקשיבו, אני חושב שזו הדרך הנכונה וצריך מחר להתיישב בעזה". לעומתו אמרה בחורה מניר

חמש יוזמות משותפות שהמועצות מקדמות, כולל שיתוף פעולה בין המועצות וסיוורים הדדיים".

עוברים את מחסום הפחד

אחד המפגשים המעניינים היה סביב נושא ההתיישבות בעזה. "זה היה נושא שדיברנו עליו הרבה", מספר הראל. "התפרסמו תמונות של חיילים עם הים, ותהילה באה עם החוויה האישית שלה, שזה הבית. זה מה שהיא רואה שם. כשאתה שומע את זה, אתה פתאום רואה את הדברים בצורה אחרת. מצד אחד באמת לראות את הבית של תהילה ואיפה היא גרה, שבשבילה זה לחזור הביתה. ומצד שני, מה המשמעות של לדבר עכשיו על התיישבות בעזה, ומה זה עושה לכל יישובי העוטף ולמשפחות החטופים. כשמדברים ברמה היותר אישית ולא רק בכותרות - זה מאפשר לך לגעת בדברים ולהבין אותם".

"אני הרגשתי שבהתחלה הגענו טעונים מאוד למפגשים", מתארת תהילה. "היו מפגשים בטונים גבוהים, אבל ברגע שהתחלנו להבין ששני הצדדים רוצים בטובת מדינת ישראל, והתחלנו להרגיש את

עוז: "אבל איך אתה יכול לדבר איתי עכשיו על ההתיישבות בעזה, כשהבית שלי הרוס, כשאפילו לא מדברים על שיקום שלו. אם אתה עכשיו מתחיל להתיישב בעזה - זה בא על חשבוני. אתה מקים את זה על ההריסות שלי, בלי שבכלל באת לעזור". "בסיום המעגל", מתאר הראל, "הבחור אמר: 'הבנתי משהו. אני עדיין חושב שהתיישבות בעזה היא הדרך הנכונה, אבל קודם כול נשקם את יישובי העוטף שנפגעו ונגיע להתיישבות בהדרגה ובדרך מסוימת', וכך נוצר פתח, ההבנה שזה לא שחור ולבן".

הרב שעמד עם מפגיני ניר עוז

הרב ראובן נתנאל יושב בשקט והקשיב מתחילת המפגש, תוך שהוא רושם לעצמו הערות על דף, וחיכה לרגע הנכון כדי לתאר את הדברים מנקודת מבטו - החל מהשנים כרבה של עצמונה, דרך הגירוש הכואב ותחושת הבגידה של המדינה, עד ההתיישבות המחודשת בקיבוץ שומריה. הקיבוץ הוקם על ידי אנשי השומר הצעיר וכמעט ננטש, עד שהגיעו אנשי עצמונה והתיישבו בו - וכך הפכו ליישוב הדתי היחיד בתוך המועצה האזורית בני שמעון שבנגב.

"הייתי רבה של עצמונה עשר שנים עד שהתחיל הסיפור של הגירוש", פותח הרב, "במשנה שלמדתי מרבתי ומתורת הרב קוק, הסוגיה שהגדירה את עם ישראל היא סוגיית יוסף ואחיו. לבני יעקב היה אח שהם לא הבינו אותו, והפתרון היה למכור אותו לישמעאלים ומשם יוסף התגלגל למצרים. אנחנו כבר אחרי זה, כבר תיקנו את הדבר הזה, כשאחי יוסף הבינו את הטעות שלהם במצרים. ולראיה, הראל מוכן להסתכן במילואים בשבילי, והילדים שלי מסתכנים במילואים בשבילו. וזה לא

לא מתנכר לה. ובגלל האופי של תושבי גוש קטיף, שהיו אנשי חקלאות ואנשי 'עמך בית ישראל', אז האמירה הזאת התקבלה מאוד ו־90 אחוזים מאנשי גוש קטיף זרמו עם הרעיון הזה שמה שלא יהיה - לא שוברים את הכלים. היה כמובן גם מיעוט שבחר אחרת, רובם אגב הגיע מחוץ לגוש, והם אלה שניהלו את המאבק נגד החיילים".

"עם המטען הזה הגעתי לכאן, לשומריה. ואני חייב לומר, לבושת, שעשרים שנה אני עובר ליד להב, ולא נכנסתי אפילו פעם אחת לקיבוץ הזה. אולי פעם אחת הורדתי טרמפיסט בשער והסתובבתי,

האופן שבו התייחסו בתקשורת ובחלקים בשמאל למשפחות חטופים שלא באו מהעולם הזה, כמו צביקה מור ודיצה אור, לכאורה הפוך מכל ערכי הכבוד והחופש שהם מתהדרים בהם.

"כשאני שומע איש שמאל, פוליטיקאי, או לא משנה מי, מתבטא בצורה כל כך קשה על הורים של חטופים שחושבים אחרת, זה מציף בי המון כעס", אומר הרב נתנאל, "כעס על כל השמאל, על כל הקפלניסטים. בתחילת המאבק ראיתי מודעה: 'שחררו את החטופים, ביבי לך הביתה'. זה לא קשור בכלל אחד לשני. הרצון שיחזרו החטופים לא

הראל רביד: "התפרסמו תמונות של חיילים עם הים, ותהילה באה עם החוויה האישית שלה, שזה הבית. פתאום אתה רואה את הדברים בצורה אחרת. מצד אחד להבין שבשביל תהילה זה לחזור הביתה. ומצד שני, מה זה עושה לכל יישובי העוטף ולמשפחות החטופים לדבר עכשיו על התיישבות בעזה. כשמדברים ברמה היותר אישית ולא רק בכותרות - זה מאפשר לך לגעת בדברים ולהבין אותם"

קשור למאבק הזה נגד ביבי, שלא התחיל היום. זה מיד מעורר כעס.

"מצד שני, הבן שלי שירת ביחידה מיוחדת. אחד החברים שלו משם, מילואימניק כמוהו, כבר עשרים שנה משרת במילואים, היה במקומות מאוד מאוד מסוכנים במלחמה הנוכחית, והוא קפלניסט. אבל את זה לא יספרו לך. מצד אחד דעותיו הן כך, ומצד שני הוא עוזב אישה וילדים והולך למקומות מאוד מאוד מסוכנים כדי להציל את עם ישראל ולשמור עליו. אז אתה מבין שבסוף הקטלוג הזה הורס אותנו, ואנחנו לא צריכים להיכנע לזה. כשעמדתי יחד עם אנשי ניר עוז עם שלט שאמר 'ליבנו עם משפחות החטופים', ועמד לידי מישוה מקיבוץ דביר וצילמו אותנו - שנינו קיבלנו אחר כך ווטסאפים וזעמים. איך הוא מצטלם עם הדתי הזה, ואני על כמה שאני 'אידיש שימושי' כמו שאומרים היום".

ליאור: "אחד הדברים שהרב כל הזמן אמר, ואני חושבת שהוא חשוב מאוד, הוא: 'אני רוצה אתכם פה איתי'. לפעמים בציבור שלנו, החילוני, החוויה היא שכאילו יאללה, בשביל מה להישאר כאן. לא סתם לאנשים קל לקום וללכת - אתה מבין

שהולכת להיות פה כנראה מדינה שלא תואמת את הערכים שלך ואתה לאט לאט הופך פה למיעוט. אז אנשים חושבים לוותר ופשוט לעזוב. כשיש קול כזה שבא ואומר 'אני לא מוותר עליכם', ושלפני הרבה דברים אחרים שחשובים לי, חשוב לי שאתם תהיו פה - זו אמירה סופר קריטית וחשובה".

זה דבר גדול לומר. מה יש לרב להגיד על זה? "אני חושב שנפל לי אסימון עכשיו למה הקדוש ברוך הוא לקח אותנו מגוש קטיף דווקא לשומריה. כי בתוך קבוצה מאוד גדולה של קיבוצים חילוניים, חייבים שיהיה שיח. אחרי שעברנו תהליך כזה בשומריה ובלהב, כשהתפרסם והתברר שלמדנו לדבר ולהקשיב, ראש המועצה והנהלת המועצה ביקשו מאיתנו להוביל מהלך כזה ביישובי המועצה, כי מאוד אכפת להם מהדברים האלה".

הרב נתנאל ממחיש לאן הגיעו הדברים, באמצעות אחד הקיבוצניקים המפורסמים באזור: "יש לנו כאן במועצה יהודי בשם חיים אורון, העונה לכינוי ג'ומס. ג'ומס היה יושב ראש מפלגת מרצ בתקופת הגירוש. הוא חולה מאוד היום והיה לי מאוד חשוב לבקר אותו, אף על פי שיכול להיות שעד היום הדעות שלנו מאוד רחוקות זו מזו. לפני ראש השנה הבאתי לו בקבוק יין מהכרם ובקבוק שמן זית ממשע הזיתים של שומריה. כתבתי לו פתק: 'ג'ומס, יש לך זכויות בשמן הזית וביין הללו', כי בזמנו הוא היה ראש הנאבקים לאפשר למתנחלים של גוש קטיף לקבל את קיבוץ שומריה. הוא שכנע אחד אחד".

הראל: "אגב, חיים אורון היה גם בוועדת הכספים סביב ההתנתקות. הוא אחד מחברי הכנסת שנלחמו בכל הכוח למתן פיצויים למפונים. כשזה עבר בכנסת, הוא וחבר הכנסת צבי הנדל מהמפד"ל שפונה בעצמו מגוש קטיף התחבקו ובכו".

"אולי אנשים יקראו את הכתבה ולא יבינו מה אנחנו רוצים", אומרת תהילה, ומבקשת לחדד את המסר: "אנחנו מאמינים שעוד מעגל ועוד מעגל כזה שייפתח, וכל אחד שקורא את הכתבה יגיד: 'וואי, אני גם רוצה לעשות את זה עם השכנים, עם התושבים ביישוב ליד' - זו המטרה שלנו".

הראל מוסיף: "אני חושב שהשינוי הגדול הוא הבחירות והמעשים של האנשים הפשוטים. בתקופה שאנחנו חיים בה, המצווה היא לצאת ולעשות - כל אחד כפי יכולתו. כל הרעיון הוא להיפגש, לצאת מהבועה האישית ולעשות משהו. יש באינטרנט אתר של 'מחברים עולמות', ומי שרוצה יכול להיכנס אליו ולראות - גם פעילויות, גם להתחבר וכמובן גם לפנות. נשמח לעזור לכל מי שרוצה לעשות את זה. העיקר להחליט לעשות משהו. להניע את האנרגיה הזאת. זה לא צריך להיות פוליטי, רק להתחבר למישהו שחושב קצת אחרת, או לשמוע דעה אחרת, לא רק דרך התקשורת או הרשתות, כדי שיהיה פה טוב יותר לכולנו".

"אני רוצה להוסיף נקודה אחרונה", אומר הרב נתנאל, "הרבה פעמים מצאנו את עצמנו דנים בשאלות של פרט וכלל. הציבור שאני בא ממנו מאוד מעצים את הכלל, ביישיות ובאולפנות מאוד גדלים על זה. בא אדם מבחון ושואל: 'האם האדם הפרטי הולך לאיבוד פה?'. אבא של אשתי, הרב משה צבי נחיה זצ"ל, כשהיה ראש ישיבה, היה מלמד את התלמידים על 'ציאת מצרים, שדווקא בתקופה הזאת שהרימה על נס את הכלל כתוב 'איש שה לבית אבות שה לבית'. גם כשיש תנועות גדולות וכלליות במציאות - אסור לשכוח את האדם הפרטי. גם בתוך המהלך העצום של בניית עם - חשוב מאוד לשים לב שיש פרט. השיח הזה שהיה על הכלל מול הפרט, קדושת החיים אל מול טובת המדינה, הוא מאוד מפרה". ●

צילום: שלומי יוסף

התחלה// נולדה בעיר ג'ומה שבהונגריה. זכרונות הילדות המוקדמים שלה נותרו עטופים בחום משפחתי של פעם. "עד גיל שבע חיינו בעיר קטנה, במרחק לא רב מבודפשט שבה היינו המשפחה האורתודוקסית היחידה בכל האזור. הייתי בת זקונים, השנייה משני ילדים, בתוך מציאות של שקט ושלווה שעמדה להשתנות".

אבא// מנחם ארמן הי"ד, מנהל חשבונות שחייו נגדעו בעבודת פרך תחת המגף ההונגרי. "עם פלישת הגרמנים אבא גויס למחנה כפייה. הם בנו מסילות ברזל בידיים חשופות, בלי כלים מכניים ובתנאי רעב מחפירים, עד שגופו נכנע. חבר ששרד הגיע לעיר והעיד על מותו הנורא מרעב, עדות שבדיעבד הצילה את אימי מעגינותה. הויתרן האחרון שלי מאבא נצרב בחג הפסח, כשקיבל חופשה קצרה ובכה ללא הפסקה. הייתי רק בת שבע ולא הבנתי את גודל השעה כשהוא הצמיד אותי לברכיו, חיבק, נישק וביקש שאהיה ילדה טובה".

אמא// לוויה־אילונקה ארמן לבית שוורץ ז"ל, עקרת בית. "אמא הייתה אישה פשוטה וטובה, שבבת אחת נאלצה להילחם על החיים שלנו. היא עברה איתי את כל המלחמה, צמודה אליי בכל תחנה בדרך. בזכות התושייה והכוח שלה שרדנו אחי צבי ואני את הגיהנום הזה, כשהיא שומרת עלינו מכל משמר עד הסוף".

ספסל הלימודים// את כיתה א' עוד הספיקה לסיים בבית הספר המעורב בעיירה. "בתור ילדה קטנה לא הרגשתי אנטישמיות, העולם שלי היה הבית והכיתה. גרנו יחד עם אחי צבי ובת דודתי מרתה, שהגיעה מהעיירה הסמוכה כדי ללמוד בתיכון המקומי אצלנו. את כיתה ב' כבר לא זכיתי להתחיל".

מזווה אחת// הפקודה לארוז את חייהן לתוך תיק קטן התקבלה זמן קצר לאחר שהדי המלחמה הגיעו לרדיו הביתי. "אמרו לנו לארוז בגדים ולעזוב את הבית לטובת התקהלות בבית מסוים, שממנו נשלחנו לגטו המקומי. שהינו שם תקופה קצרה של כמה שבועות, מנסים להבין כיצד המציאות המוכרת נעלמה בבת אחת ובמקומה היו גדרות וצפיפות".

ממתינים בתור// יחד עם משפחתה, הועלתה על רכבות דחוסות בלי לדעת שהמסלול שלה נפרד מזה של אלפים אחרים שנשלחו אל מותם. "ריכזו אותנו בבית חרושת לסוכר במחנה המעבר סולנוק ומשם הובלנו בקרונות בקר סגורים. רק בדיעבד הבנתי שרוב היהודים נשלחו להשמדה, ואילו אותנו העבירו לאוסטריה. חיינו שם חיי צער, במצב של המתנה מתמדת לרכבות הבאות ותחת רעב כבד, בזמן שאימי יצאה לעבודות כפייה בדיר חזירים כדי להשיג לנו מעט אוכל".

קלף מיקוח// היא נדחסה אל קרון בקר אפל עם חלון אוורור זעיר עליון, בלי לדעת שחיה הפכו לחלק מעסקה פוליטית נואשת בין קסטנר לאייכמן ימ"ש. "העלו אותנו לרכבות תחת מצג שווא של 'התיישבות מחדש', סיפור כיסוי שנועד להרגיע אותנו. רק בדיעבד הבנתי שהיינו חלק מקבוצה של כאלפיים יהודים מערי השדה שהוחזקו כחלק מעסקת קסטנר המפורסמת - 'סחורה תמורת דם', בזמן שבדרגים הגבוהים דנו על העברת משאיות מהאמריקאים לנאצים תמורת חייו".

שרה יעקובוביץ

89

אלמנה, אם לשניים

תושבת פתח תקווה

אשת חינוך

שורדת שואה

שירת הים// המסע המפרך אל ארץ ישראל נעשה בין דופנות הברזל של האונייה אקסדוס - 'יציאת אירופה תש"ז', בתוך דוחק בלתי אפשרי. "היינו 4,500 איש על האונייה, ישנים בצפיפות אדירה על לוחות עץ, אבל שום דבר לא שינה לנו חוץ מהמטרה. שבוע ימים ליוו אותנו משחתות בריטיות משני הצדדים, עד שבאחד הבקרים נגלתה לפנינו חיפה. עלינו כולנו על הסיפון ושרנו את 'התקווה' מול החוף שחיכינו לו כל כך".

המלחמה האחרונה// החלום נקטע בבת אחת על ידי נגיחת פלדה של משחתת בריטית. "המנועים באונייה שלנו נדמו בדיוק כשחופי הארץ נגלו לפנינו, והבריטים פשטו על האונייה. המאבק היה נואש. זרקנו עליהם תפוחי אדמה וקופסאות שימורים בזמן שהם ירו עלינו כדורים חיים ללא רחם. ארבעה הרוגים ופצועים רבים נותרו על הסיפון באותו בוקר, בקרב אחרון ומר על הזכות פשוט להגיע הביתה".

בחזרה לגרמניה// הנוסעים הועברו לשלוש אוניות גירוש, כ־1,500 איש בכל אונייה.

צעדת השיבה// את הדי הפיצוצים הראשונים היא שמעה מתחת למיטות בבית הכנסת, רגע לפני שהשערים נפרצו והכאוס השתלט על המקום. "הפצצות שהטילו מטוסי בעלות הברית נפלו מהשמיים ורעדנו מפחד, עד שבבוקר הופיעו החיילים הרוסים. הם היו שיכורים, ואנחנו ברחנו לשדות התירס כדי להיעלם. אמא הצליחה לבזוז קופסת דבש אחת מחנות נטושה, אבל זה לא השביע אותנו. מכיוון שהרכבות היו עמוסות בחיילים רוסים שחזרו מהחזית, צעדנו ברגל שבוע שלם בדרכים, עד שהצלחנו לעלות על רכבת עמוסה. בחזרה הגיעה לבודפשט, ומשם נסענו לג'ומה, בחזרה הביתה".

שכנים זרים// "כשחזרנו לג'ומה, השכנים קיבלו אותנו בקריאה המרה: 'מה, גם אתם חוזרתם?'. אמא הבינה מיד שבהונגריה אין לנו יותר מקום, ופנתה לסוכנות היהודית כדי לעלות לארץ. שנתיים נדדנו במחנות העקורים לייפהיים ואשאו בגרמניה ובאוסטריה, חיים על קופסאות שימורים של הצבא האמריקאי. חיכינו רק לרגע שנראה את החוף שיסמן את סוף הנדודים".

רבע כיכר ליום// היעד היה העיירה גוינקירכן שבאוסטריה, שם נכלאה במתחם סגור. "שיכנו אותנו בבניין של בית כנסת ישן, כשהילדים והנשים ישנים למעלה, במה שהיה פעם עזרת הנשים. האוכל ניתן בצמצום נוראי: רבע לחם ליום לכל נפש וצלחת מרק דלילה. כדי לשרוד את הרעב, הייתי מפוררת את הלחם לתוך שאריות של קפה שחור פשוט עם מעט ריבה. התערובת הזאת פשוט סתמה לי את הקיבה. מסביב הייתה גדר ושומר אוסטרי עמד בשער, ובתור ילדה בת שבע־שמונה, זה היה כל העולם שלי - מקום שאי אפשר לצאת ממנו".

שאריות הדיר// במשך עשרה חודשים היא חיה בתוך כותלי בית הכנסת בלי לצאת מגדרותיו. "הגברים היו מגויסים, ואמא יצאה בכל יום לעבוד בניקוי דיר חזירים מקומי. היא הייתה חוזרת אלינו ומביאה איתה תפוחי אדמה קטנים ומסריחים שגנבה מהאוכל שנתנו לחיות. בתוך הרעב הכבד, השאריות האלה היו הצלה בשבילנו. אכלנו אותן למרות הריח העז, רק כדי להחזיק מעמד עוד יום אחד בתוך ההסגר".

השבוע בתלמוד הישראלי

דִּרְצ"ב מְצֹוֹת סְמִיכָה

אדם שמביא קרבן לבית המקדש, צריך לקיים בו מצות "סמיכה". את ה"סמיכה" עושים על ידי שמיניחים את הידים על ראשו של הקרבן, לפני ששוחטים אותו, ונשענים עליו. המילה "סמיכה" היא מלשון, סומך, נשען. בשעה שבעל הקרבן עושה "סמיכה", אם הקרבן הוא קרבן "חטאת", או קרבן "אשם" או קרבן "עולה", הוא מתודה על חטאיו, על העברות שעשה.

דִּרְצ"ו אֵיךְ אֶכֶּל דִּוְד לֶחֶם קְדוֹשׁ?

בְּסֶפֶר שְׁמוּאֵל מְסוּפָּר שֶׁנֶּאֱמָר דָּוִד בָּרַח מִפְּנֵי שָׂאֻל הַמֶּלֶךְ, הוּא נִכְנָס לְנוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים וּבִיקֵשׁ שִׁיתֵּנוּ לוֹ לֶחֶם וְחָרֵב. לֶחֶם כְּדִי לֶאֱכֹל וְחָרֵב כְּדִי לְהִילָחֵם. הַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לְדָוִד לֶחֶם הַפָּנִים כִּי לֹא הָיָה לָהֶם לֶחֶם אֲחֵר.

לֶחֶם הַפִּנִּים קְדוֹשׁ וְרֵק הַהֶהָנִים רְשָׁאִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, אִם כֵּן כִּיצַד נִתְּנָה לְדוֹד לֶאֱכֹל מִלֶּחֶם הַפִּנִּים, הֲרִי דוֹד אֵינוֹ כֵּהֵן?

הַתִּלְמוּד בְּדֶרֶךְ זֶה אוֹמֵר שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ חוֹלָה בְּבוֹלְמוֹס מִרֹּב רָעַב. בּוֹלְמוֹס
הִיא מַחֲלָה זְמִינִית שֶׁעוֹלָה לְגֵרוֹם לְמוֹת וְאִכְשֶׁר לִרְפֹּא אוֹתָהּ עַל יְדֵי מֵאֲכָל. בְּמִקְרָהּ כָּזָה
יֵשׁ לְהֵאכִיל אוֹתוֹ בְּכָל דֶּבֶר שֶׁנִּמְצָא בְּסִמּוֹן, וְאִפְּלוּ אִם הוּא אֲסוּר בְּאִכִּילָהּ.

דִּרְ צ"ז הַשּׁוֹלְחַן מִכְפָּר

בַּתְּלֻמוֹד נֶאֱמַר כֹּה: "בְּזֶמַן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קַיִם - מִזְבַּח מִכְפָּר עַל אָדָם, וְעִכְשָׁו שָׂאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיִם - שׁוֹלַחֲנוּ שֶׁל אָדָם מִכְפָּר עֲלָיו".

מה כוונת הדברים שהשולחן מכפר על האדם?

מי ששאיל עני על שולחנו ומקים מצות הכנסת אורחים, זוהה בכך לכפר על חטאיו. כלומר: מעלת השולחן היא כמעלת המזבח, מפני שבשולחן אפשר לקיים מצות הכנסת אורחים עניים. את זאת לומדים מהפסוק שבספר יחזקאל העוסק במזבח שבבית המקדש, ובסוף הפסוק נאמר: "זה השולחן אשר לפני ה'". מכאן למדו חז"ל שלשולחן יש מעלה כמו למזבח, והוא מסוגל לכפר על חטאים.

 Ծաղեղ ԴՈՒՆԵ

1. מה עושים עם הראש של הקורבן לפני שמקריבים אותו?
2. מה אכל דוד המלך כשהיה מאוד רעב?
3. מה הקשר בין שולחן למזבח?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי בצהריים, למייל - talmudhagrala@talmudisraeli.co.il (*הגרלה בפיקוח רואה חשבון)

התלמוד הישראלי הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי השואף להעניק כלים לחיבור משמעותי ועכשווי לערכים יהודיים וישראליים, תוך חיזוק הזהות והעצמת הקשר לתרבות ולמורשת ישראל

**סירקו והצטרפו למאות אלפי
לומדי הדף היומי, פיתחו שיעור
שבועי אצלכם בקהילה.
לתכנים נוספים:**

יוסף ארנפלד

yosefpr@gmail.com

עולים, שאותה ניהל מחנך ילדותי אלכסנדר בן נון (בונים). ב'ביתנו' מצאתי בית ומרגוע במשך ארבע וחצי שנים, אחרי כל שנות הנדודים".

עוגן בגבעה// את חופשותיה

מהפנימייה בילתה בחדר קטן בגבעת עליה
ביפו, בתוך בית ערבי ישן שהפך למפלסן
הראשון של המשפחות השורדות. "אמא כבר
חיכתה לי בארץ, ואת השבתות חלקנו יחד בתוך
הול גדול שחולק לשלושה מגורים נפרדים,
משפחה בכל פינה. אמא, שהתאלמנה בגיל
ארבעים לערך, בנתה את חייה מחדש והתחתנה
עם ניצול שואה בשם אשר-ננדי הקש, שאיבד
אישה ושני ילדים בתופת. התחלנו לאסוף את
השברים בתוך הצפיפות המבורכת של יפו".

סדר חדש// שנות הנעורים שלה חלפו

בתיכון, כשהיא הופכת את הלימודים לעונג של יציבות. "בגיל 14 עברתי ללמוד בתיכון 'בית צעירות מזרחי' בירושלים ולאחר מכן ב'בית צעירות מזרחי' בתל אביב. הפכתי למורה למלאכה במוסד בתל אביב. בגיל 20 כבר עמדתי תחת החופה, משאירה מאחוריי את שנות הנדודים ומתחילה לבנות את הבית הפרטי שלי על יסודות של יצירה ועבודה עברית".

החצי השני // שולי (שלום) יעקובוביץ

ז"ל, שורד ארשוויץ־בירקנאו ובכנוולד, שנשא עימו סיפור גבורה שקט ויוצא דופן. "שולי עבר את צעדת המוות והשתחרר בבכנוולד, ומשם הגיע לצרפת יחד עם חברו מילדות, הסופר וזוכה פרס נובל לשלום אלי ויזל. כשוויזל גסס מרעב במחנה בכנוולד והיה על סף מוות רגע לפני השחרור, שולי לא ויתר עליו. הוא הכין לו דייסה והאכיל אותו בכפית, רץ לכפר סמוך כדי להביא לו תרופות וכך הציל את חייו. הם היו חברים קרובים עוד מימיהם המשותפים בסיגט, ושמרו על קשר של מכתבים וביקורים הדדיים לאורך כל השנים, עדות חיה לחברות שנצרכה בתוך התופת."

מלאכת שיקום// שליחותה

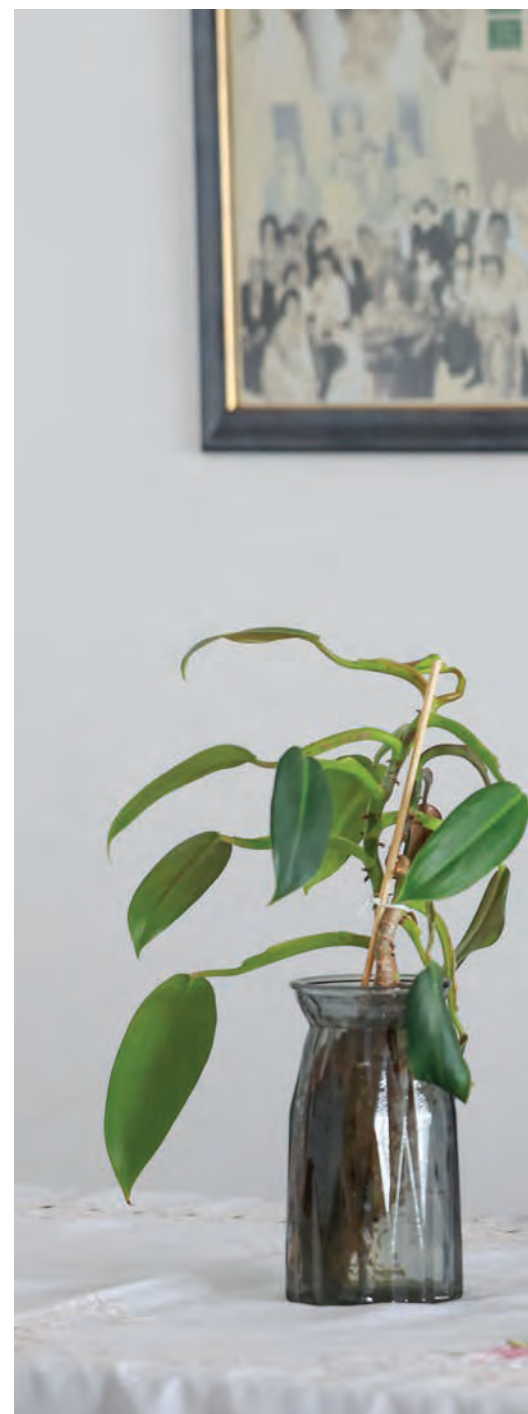
החינוכית הוקדשה לילדי דרום תל אביב, כשהיא מעניקה להם כלים של יצירה וביטחון עצמי. "במשך 31 שנים הייתי מורה למלאכה, רובן בבית הספר 'בעל שם טוב' בכפר שלם. מול התלמידים הרגשתי שהמלאכה היא הרבה מעבר לחומר. היא הייתה הדרך שלי להעניק להם כוח בידיים, כפי שאני למדתי ליצור מחדש את חיי מאפס".

הנחת // "ברוך ה' נולדו לנו שלושה

יָלִידִים. שְׁנַיִם מֵהֶם חַיִּים אֵיתִי, וּבֵת אַחַת נִפְטָרָה בְּדַמִּי יָמֶיהָ. הַבְּכוֹר מִנְדִּי (מִנְחָם) בֶּן 65, אַחֲרָיו אֶפְרַי (אֶפְרַיִם) בֶּן 62, וְהַבֵּת הַיְּהוּדִית ז"ל. בְּנוֹסֵף לָכֵן, בְּרוּךְ ה' יֵשׁ גַּם תְּשׁוּעָה נֹכְדִים וְיִגִּים".

לא מובן מאליו// בסיפורה האישי

היא רואה חוליה בשרשרת הנצח של עם ישראל, ומבקשת להעביר את הלפיד הלאה דרך המסך והלב. "אני מרגישה חובה לספר את מה שעברנו, כדי שהצעירים של היום יבינו שהמדינה הזאת היא נס שצריך לשמור עליו בכל כוחנו. אני מאמינה שהקדוש ברוך הוא מכוון את דרכנו ולא עוזב אותנו מעולם. היום, כשאנחנו כמעט עשרה מיליון יהודים בארץ, כנאי יודעת שהחלום שחלמנו עליו בקרונות ובמחנות התגשם במלואו. עם ישראל חי, וזו הנמנה הגדולה ביותר שלי."

”סגרו אותנו מאחורי גדרות תיל שהזכירו לנו את המחנות שמהם ברחנו. עגנו שלושה שבועות מול חופי צרפת בתנאים של חוסר וודאות, מסרבים בכל תוקף לרדת מהסיפון. המנהיגים שלנו היו נחושים: יורדים רק בארץ ישראל, גם כשהסיפנה החלה לשוט צפונה, אל עבר המבורג שבגרמניה.”

סכו"ם של חירות // "הגענו

לצפון גרמניה בספטמבר כשאנחנו לא מצוידים לקור, רועדים בתוך בגדים קלים, אל מחנה פפנדורף. הסוכנות היהודית דאגה לילדים וארגנה לנו עלייה מהירה באוניית תיירים מפוארת, הרחק מקרשי העץ של ה'אקסודוס'. שם, בלב ים בדרך לישראל, ראיתי בפעם הראשונה בחיי איך עורכים שולחן עם שלושה מזלגות וסכינים. זה היה הרגע שבו הרגשתי שהסיוט נגמר והחיים החדשים שלי מתחילים."

מעבר לגדר // "כשהגענו לחיפה,

נציגי הסוכנות כבר חילו והובילו אותנו לתחנה הראשונה בכפר סבא. משם המשכתי למוסד 'ביתנו' ברעננה, פנימייה לילדים

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

פרס ישראל לגמישות

האורחים שמגיעים והמפגשים בחול המועד הם ממש אי של יציבות. בזמנים שבהם חוסר הוודאות הפך לחלק בלתי נפרד מחייהן של משפחות רבות והמציאות נראית שברירית, מתגלה כוח אנושי של חוסן, והוא נבנה ברגעים הקטנים של החיים.

"גברת, אני הנהג". אבל מעל הכול, מה שבאמת מעניק את הביטחון ואת החוסן הוא ההבנה שיש מנהיג לבירה, שהכול מנוהל עד הפרט הקטן ביותר, שיש קטר לרכבת והוא מוביל אותה. ומעשה שהיה כך היה: אישה מגויסת (סבב חמישי) נסעה ברכבת עם ששת ילדיה הקטנים. פתאום נשמעה התרעה לפני אזהרה, ונהג הרכבת עצר בתחנה הקרובה וביקש מכל הנוסעים לרדת למרחב מוגן בתחנה. האישה ירדה בזריזות עם ילדיה למרחב המוגן, אבל היה לה חשש - איך תספיק לרוץ עם ששת הילדים בחזרה לרכבת לפני שתתחיל שוב לנסוע? כל הציוד שלה ושל הילדים נמצא בקרון, שהרי היא נוסעת להוריה למשך כל החג! במרחב המוגן עמד לידה גבר צעיר שגם הגיע מהרכבת. הוא אמר לה: "גברת, את נראית מודאגת, אבל הכול בסדר, בעוד כמה דקות נעלה על הרכבת ונמשיך בנסיעה". האישה ענתה לו: "זה בדיוק מה שמטריד אותי, איך אספיק לעלות לרכבת עם כל הילדים, ואולי הרכבת תיסע בלעדיי?". הסתכל עליה האיש בחיוך ואמר: "את יכולה להירגע גברת, אני הנהג של הרכבת, ואני לא אסע בלעדייך..."

ברגע אחד, בתוך מציאות של חרדה, נוצרה תחושת ביטחון אנושית עמוקה. הסיפור הקטן הזה, שנלקח מן החיים עצמם, מספר את סיפורה של החברה הישראלית כולה, חברה שחיה בין מתח תמידי ובין יכולת מופלאה למצוא רוגע, תמיכה ותקווה. כמובן שיש כאן לא רק סיפור מהחיים אלא גם הנחייה לחיים: נהג הרכבת ברוך הוא נמצא איתנו ולידנו, הוא רואה אותנו ושומע אותנו ודואג לנו. אנחנו לא לבד.

לפני כמה ימים נסעה משפחה לחגוג את השבת עם קרובים בדרום. בדרך הם ביקרו את האח שנמצא במילואים בעוטף ותפקידו ללוות שיירות שנכנסות לתוך הרצועה. הוא העלה אותם על גבעה והראה להם את השטח שבו הוא נלחם. בשלב מסוים שאלה אחותו: "אתה לא מפחד שהשיירה תיסע בלעדייך?". הביט בה האח מלמעלה, חייך ואמר: "זה בסדר, לא יווצר בלעדיי, אני מפקד השיירה". גם זה סיפור מהחיים.

בדילוגים של צבי. אנחנו עומדים לפני חגי הגאולה של חודש אייר, וגם בהם יש רצוא ושוב. מיום הזיכרון אנחנו עוברים בחטף לחגיגות יום העצמאות. התנועות, המעברים החדים שאנו חווים, הם הם סממני המשיח. במגילת שיר השירים קראנו "דומה דודי לצבי או לעופר האיילים". בספרו 'אילת השחר' מבאר הרב פילבר שהצבי - גם כאשר הוא רץ למעלה על ראשי ההרים ובכך נגלה לעינינו, וגם כשהוא נמצא בעמקים שבין ההרים ובכך נכסה מעינינו - ממשיך במרוצו קדימה. כך גואל אחרון, גם כשנדמה שיש לכאורה נסיגה חלילה מהתוכנית האלוקית לגאול אותנו, זה רק על פי מגבלות הראייה שלנו, אך לאמיתו של דבר, גם אז הוא ממשיך במרוצו אל המטרה, כי ה' דיבר טוב על ישראל. ●

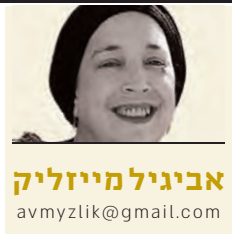
היום נדמה שהחיים עצמם נעים ללא הרף בין סדר לבלגן, בין שגרה לשיבוש. אזעקות, גיוסי מילואים, נסיעות שנקטעות - כל אלה יוצרים מציאות שבה המעבר בין שלוה לדריכות נעשה כמעט מידי. ובכל זאת, בתוך כל זה, הבית נשאר מרכז הכובד. שם מתגלה הכוח האנושי של החוסן, והוא נבנה ברגעים הקטנים של החיים

חגיגות הרומפלנאכט. לפני שבוע ימים התיישבתי לכתוב את מכתב הרומפלנאכט, מכתב שאני כותבת לילדיי במוצאי חג הפסח מדי שנה. ברקע נשמעים רעשי נקישת כלים, דלתות ארון שנפתחות, רשרוש מפות שמוסרות מהשולחן ומכונת כביסה פעילה. והנה, מתקבלת בשורת הפסקת האש וסדר היום משתנה באחת מקצה לקצה. המרפאה שלי תיפתח מחר, בתי הספר והגנים חוזרים לפעילות, תפילות מכובדות בבתי תפילה, הכותל נפתח סוף סוף, וטקסי השינה הופכים לשגרתיים, בלי הכנה מראש של פריטי לבוש חיוניים לפני ריצה למקלט. בעזרת ה' נחגוג את חגי הגאולה של חודש אייר, את יום העצמאות ואת יום ירושלים ברוב עם בתפילת הלל חגיגית, החגיגות בל"ג בעומר תתקיימנה במירון והחתונות תחזורנה לאולמות (כמה חבל).

אנחנו למודי חיים של תנועתיות, ואין ספק שהגמישות של העם שלנו היא פנטסטית. בהלימה מופלאה לתכונה זו, הרומפלנאכט מבטא ליל בלגן שאחרי הפסח, מצב של מעבר חד שבו הבית עובר באחת מן הקדושה המיוחדת של ימי החג אל שגרת החיים, מאכילת מצה בלבד לאכילה של פיתות. כלי הפסח נאוצים, כלי החמץ שבים למקומם, הארונות נפתחים, המדפים מתחלפים, והמטבח כולו משנה את פניו בתוך שעות ספורות. דווקא בשל הדחיפות, הקצב והתחושה שהבית כולו נמצא בתנועה, קיבל הלילה הזה את שמו. בקהילות אשכנז בגרמניה, באלזס, בלורן ובמזרח אירופה, הרומפלנאכט היה אירוע משפחתי בפני עצמו, משהו לא פחות חגיגי מחגיגות המימונה. המבוגרים עסקו באריזות כלי הפסח ובהמשך בהחזרת כלי החמץ, הילדים התרוצצו בין החדרים, ולעיתים זה נמשך עד השעות הקטנות של הלילה. במקומות מסוימים אף ציינו את סיום הרומפל בשתיית בירה פסח הוא תמיד חג של מעבר מעבודות לחירות, מימי החורף לימי האביב, מזיכרון רחוק לסיפור שלנו היום. גם הרומפלנאכט הוא חלק מאותו הסיפור. אחרי שבעה ימים שבהם הבית חי בתוך זמן אחר, מגיע הלילה שבו החיים שבים למסלולם.

בלגן שהוא אי של יציבות. הרומפלנאכט הוא סמל לחיים שלנו בשנים האחרונות, שמלאים במעברים חדים בין סדר לבלגן ובין שגרה לחירום. הוא מבטא את היכולת להכיל תנועה, שינוי ובלגן בלי לאבד את המרכז. במציאות שבה אזעקה אחת יכולה לקטוע נסיעה ושיחת טלפון אחת יכולה לשנות ערב שלם, כאשר ברגע אחד הכול מתנהל כמתוכנן וברגע הבא החיים נעצרים והלב נכנס לדריכות - הרומפלנאכט מסמל את המעבר החד והמתעתע ואת היכולת להפוך רגע יומיומי למשמעותי. הוא מצליח לייקר רגע של אי סדר ולהפוך אותו לסיפור של זיכרון, זהות והמשכיות.

היום נדמה שהחיים עצמם נעים ללא הרף בין סדר לבלגן, בין שגרה לשיבוש. אזעקות, גיוסי מילואים, נסיעות שנקטעות, ערבי חג שנעצרים בפתאומיות - כל אלה יוצרים מציאות שבה המעבר בין שלוה לדריכות נעשה כמעט מידי. ובכל זאת, בתוך כל זה, הבית נשאר מרכז הכובד. משפחות ממשיכות להתכנס, לארח, לבשל, לשיר ולספר סיפורים. דווקא במציאות של אי ודאות, השולחן המשפחתי, הילדים המשחקים, העוגות שנאפות,

אביגיל מיזליק
avmyzlik@gmail.com

איפה ישנם עוד אנשים

בזמן הבישול אני מאזינה לפודקאסטים ומתרגשת לגלות יהודים מעוררי השראה מכל חלקי עם ישראל. בכל אחד יש ניצוץ נפלא שאי אפשר למצוא בשום עם אחר בעולם

בעיניי אלה החדשות האמיתיות. לא הגלים העזים הסוערים בחוץ, שרגע מרימים ורגע מפילים, רגע נשמעים כמו ניצחון ורגע אחר כך כמו מפלה, עליות וירידות אינסופיות בקרב בין הרוע המוחלט לתקווה. אבל מתחת, עמוק יותר, יש חדשות אחרות, נצחיות, חדשות ישנות ואמיתיות כל כך - עם ישראל הוא באמת עם הנצח, שמנצח וינצח תמיד. כי כאלה תעצומות נפש, כאלה אנשים נפלאים, אין בשום מקום אחר בעולם. רק כאן, בארץ הזאת.

בתור ילדה בקיבוץ שמאלני גדלתי על חלום דמיוני של שלום, עם כל כך הרבה שירים ודיבורים עליו. והיום אני מבינה את הצורך בחלום הזה, ומבינה היטב גם עד כמה הוא מנותק מהמציאות. אבל כשאני שומעת את האחים שלי מדברים, וכל אחד מביא את היופי המיוחד שטמון בו - אני מאמינה בכל ליבי שהחלום על השלום הוא רק כאן, בינינו ובתוכנו, והוא הרבה פחות רחוק או מנותק ממה שחשבת. ●

אחרת ממני בכל דבר שהוא - פתאום אומר דיבורים מלאי געגוע למשמעות, לקשר אנושי, לקהילה, וכן, גם לבורא עולם, אפילו אם הוא רק רמז את זה לעצמו.

ושמעתי עוד מראיין אחד, שגם הוא לא ממש בצד הימני של המפה אבל מעז לראיין אנשים שחושבים אחרת ממנו. ופתאום תוך כדי שיחה משהו גם בו נפתח, משתנה, פתאום הוא גילה עוד זוויות להסתכל על המציאות. עוד שמעתי הרבה נשים גיבורות שמתמודדות עם ניסיונות שרק הארץ הזאת יודעת להביא לנו. ניסיונות של שכול, טרור, יישוב הארץ בגבורה, של פרידה קשה מנשוא מגוש קטיף וכל שאלות האמונה שהיא הביאה.

והרי החדשות האמיתיות

אני שומעת עוד ריאיון ועוד שיחה, שומעת אנשים מלאי שאר רוח, שכל אחד מהם ראוי להשיא משואה, ומתרגשת כל כך, כי

אחת הדרכים שהכי עוזרות לי להתמודד עם ימי בישולים ארוכים כמו שהיו לכולנו למכביר בפסח, היא האזנה לפודקאסטים וכל מיני ריאיונות מרתקים. אני נכנסת לריכוז עמוק, מקשיבה לאנשים מעוררי השראה מכל רחבי הרשת, וככה מצליחה לקדם את הבישולים כמעט בלי להרגיש.

באופן הזה אני מרגישה שאני נפגשת עם העם שלי, עם ישראל על כל גווניו, שומעת אנשים מכל הכיוונים, הדעות, הגילים והתחומים (חוץ מכאלו שמעצבנים אותי, אין לי כוח להתלהמויות). אבל בשיחה אחד על אחד בדרך כלל מתגלים אוצרות, דיבורים מרתקים, תובנות חדשות. למשל שמעתי בחור צעיר, שמאלני יחסית, שלקח חלק בתנועות המחאה, מדבר במשך דקות ארוכות למה הוא מקנא במי שיש לו אמונה. זו הייתה שיחה כל כך מיוחדת ומרתקת, שחזקה לי את הרצון באמונה. ממש התרגשתי לשמוע איך אדם שלכאורה חושב מאוד

שיפודי סאטה חזה עוף ברוטב חמאת בוטנים

כחות
6 מנות

מן 6:30:
10-8 דקות

מן השרייה:
שעה

דרגת קושי:
קלה

זה הזמן לגוון את מנגל יום העצמאות המסורתי עם מתכון נפלא במיוחד שאפשר לעשות גם במחבת או בתנור: שיפודי סאטה חזה עוף וחלב קוקוס עם טעם מופלא. את חזה העוף לא חותכים לקוביות אלא פורסים לרצועות, שאותן משפדים לכל אורך השיפוד, משרים במרינדה נהדרת של חלב קוקוס, רוטב צ'ילי וחמאת בוטנים, ומתקבל אחד השיפודים הכי טעימים שתכינו, והכול בקלות שלא תיאמן.

- 500 גרם חזה עוף,
- נקי מונון וסחוס וחתוך
- לרצועות בעובי סנטימטר וחצי
- שיפודים
- למרינדה:
- קראון חלב קוקוס (250 גרם)
- 3 כפות חמאת בוטנים
- כף דבש או סילאן
- 2 כפות רוטב צ'ילי מתוק
- 4 כפות רוטב סויה
- מלח ופלפל
- מעט מן לטיון

מערבבים את חומרי המרינדה, יוצקים על רצועות העוף ומשרים כשעה או עד לילה. משחילים כל רצועה על שיפוד אחד לכל אורכו. מחממים מנגל או מחבת עם שמן, צולים את העוף עד שיוהיב מכל צד ומגישים מיד. אפשר גם לצלות את השיפודים בתנור, בחום של 200 מעלות במשך 10-8 דקות, עד שהעוף מזהיב קלות.

צילום: שושן טירקיס

mustag

”וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבֶטַח
וּבָנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כַרְמִים...”

ביום העצמאות ה-78
אנחנו חוגגים למדינה וממשיכים לבנות אותה!

חברת ציפחה וקהילת כרמי הנדיב מקבלות בחיבוק
את עשרות המשפחות שעלו לארץ, רכשו דירה בכרמי הנדיב
וחוגגות 'עצמאות ראשונה בארץ ישראל'

חג עצמאות שמח!
כרמי הנדיב – הבית שלכם בארץ ישראל

נפתחו לשיווק 3 בניינים חדשים ונותרו דירות בודדות לאיכלוס מייד
הצטרפו לקהילה איכותית בכרמי הנדיב בקרית מלאכי!

כרמי הנדיב
לגור בלב החדש של ישראל

📍 waze: מרכז המבקרים
טל' ליצירת קשר *8214

ציפחה
מזון, גינה, קהילה

www.carmay-hanadiv.co.il // f // @